

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	ד"ר.30 מודיעין ע.	בני ברק	ירושלים	עיר
18:33	18:46	18:53	18:42	18:36	18:51	18:46	18:44	18:53	18:36	כניסת שבת
19:49	19:48	19:48	19:49	19:47	19:50	19:50	19:38	19:49	19:47	יציאת שבת
20:23	20:27	20:26	20:23	20:26	20:24	20:27	20:15	20:25	20:26	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני הדרשו

לפרשת עקב יד - כ אב | דף היומי - סנהדרין בא - כו | משנה בורה - חזרה מתחילת סימן תמ"ז עד סימן רמ"ח אמצע סעיף ד' | ואם נכנס' | מוסר - פרק ד' | והנה ידוע שבבבול הוזה' עד פרק ד' | קנין חכמה - 'יש בענין השקר' עד שער האמת 'אמר החכם'

יום המישי ב' אלול תשע"ז | פניני פרשת שופטים | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

סיפר המשגיח: "היה יהודי שהופיע בכל הקרקסים בעולם, והיו שמים עליו קרש גדול ומכוניות היו עוברות עליו, והיה שוכב על קרש עם מסמרים כאילו זה מיטה נוחה. האנטישמים ראו יהודי מפורסם עם כזה כוח, ובאחת הפעמים הרעילו את המסמרים שעל הקרש וכך הרעילו אותו"

הרב משה ויטו מספר בספרו על גדלות הליכותיו של הגר"ש וולבה זצ"ל

מסוים של בחורים. וטעמו היה שיותר ממספר זה, לא יכול להכיר היטב כל בחור באופן פרטי, ולא יוכל להדריכו כראוי ולהתמסר אליו באופן אישי.

מוכרות הדגים - במקום של מוסר

סיפר המשגיח בשם הר"י הוטנר זצ"ל, בזו הלשון: ר' ישראל ייסד בתי מוסר בעיירות בליטא, שנועדו לציבור של יהודים פשוטים שהתאספו שם ללמוד מוסר או לקבל שיעור. על השפעת בתי מוסר אלה, שמעתי ממו"ר הגאון ר' יצחק הוטנר זללה"ה, שהוא פגש יהודי זקן בליטא ששימש עוד את ר' ישראל שאמר לו: "המקום הגס ביותר בעיירה הוא שוק הדגים, שהמוכרות שם זורקות קללות מפיהן על ימין ועל שמאל... והנה בעיירות שהיה קיים בהן בתי מוסר, לא שומעים קללות בשוק הדגים גם חמישים שנה אחר פטירת ר' ישראל... סביר להניח שנשים אלו בעצמן לא ביקרו בבית המוסר, אבל עצם העובדה שהיה קיים בית מוסר בעיירה, ויהודים ביקרו שם, השפיעה על כל העיירה",

עכ"ל המשגיח [הובא באג"מ]

המשגיח תאר פעם איך שבעיירות של פעם האמונה היתה יותר מוחשית, ואפי' אצל אנשים ירודים, והביא דוגמא מעיירת מיר, שפעם בהמתנה להסתפר שמע איך ששני אנשים שאינם שומרי מצוות, משוחחים ביניהם, וכל הזמן הזכירו או בעזרת השם, או ברוך ה' וכו'. עוד סיפר שראה פעם ברחוב שם שני בחורים גלוי ראש, שאינם שומרי מצוות, מתחילים לריב, וכמעט הגיעו לתגרת ידיים, ולפתע עברה שם אישה יהודייה מהעיירה והעירה להם:

המשך בעמוד 12 <<<

"נְבִיאָתָא אֶל הַכְּהֵנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר יִהְיֶה בְיָמֵים הֵהֵם" (דברים י"ז, ט') פעמים רבות כאשר היתה למשגיח תגובה קצת חריפה, הוא המתיקה בהומור ובבדיחות הדעת, ובדומה לכך כתבו בספרו על ענין תוכחה, שלפעמים אמירה אחת של בדיחותא, מועילה יותר ממשפטי תוכחה רבים...

להלן חלק מזיכרונתי בתחום זה:

באחד מן הימים, לאחר הוועד של המשגיח בבית המוסר, ניגש בחור מתחזק משיבה תיכונית להתייעץ עם המשגיח שלו בשיבתו. הבחור הגיב שאצלם אין משגיח יש רק ראש ישיבה... וכשהמשגיח תמה על כך, ואף הוסיף לומר כי מחמת כן יש בשיבה בחורים עם כאלו שאלות... ענה הבחור בתמימות, שאצלם זו לא ישיבה רגילה, אלא ישיבה למתחזקים (תיכוניסטים). המשגיח שהגיב עד עכשיו בחריפות ענה לו כעת בחיוך - אם כן אתם צריכים שני משגיחים... עוד מעשה, בבחור שמיד בעת כניסת המשגיח בבוקר לחדר היה קופץ ומתיישב במיטתו, ולאחר שהמשגיח היה יוצא מהחדר היה בקביעות חוזר לישון... באחד הימים כאשר ראה את הבחור יושב על המיטה, פנה אליו ואמר לו: "אל תדאג, אני כבר גומר ויוצא מן החדר ותוכל לחזור לישון"...

תלמידים אינם שק תפו"א

פעם מגיד שיעור פלוני ניגש למשגיח, ודיבר איתו בענין חינוך תלמידים. אינני זוכר את כל הדו-שיח ביניהם, אך זכור לי שבאמצע שיחתם המשגיח אמר בזו הלשון: "אכן כבר אמר הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל: 'תלמידים אינם שק תפוחי אדמה...'". וכוונתו היתה אז באמירה זו, שאין להתייחס בכלליות לכל התלמידים באופן שווה, אלא כל תלמיד הוא יחודי לכשעצמו, וזו צורת ההתייחסות, לכל יחיד בתוך הכלל.

וכך שמעתי, שהמשגיח עמד על כך שלא יכניסו לשיבה יותר ממספר מסוים של בחורים, ואף לפני בניית בנין הישיבה (בב"י), המשגיח תכנן את מבנה הישיבה מלכתחילה שיוכל להכיל מספר

תמונה-Mimi4040

פעם נתבקש חתן לפני נישואיו מהרבי להכין תכנית רוחנית מפורטת, במה עליו להתחזק לקראת יומו הגדול. הרבי התבונן ברשימה שכתב ואמר לו: "הכל טוב ונכון, אך שכחת לציין את הדבר העיקרי", ותוך כדי דיבור הוציא הרבי עט מחיקו והוסיף לרשימה...

כ"ק מרן אדמו"ר מסלונים זי"ע, בעל ה'נתיבות שלום', על החינוך והתלמידים

את ישיבת 'בית אברהם' (בשנים ת"ש - תש"א), שאל אותו פעם המשגיח של הישיבה: "מה סוד כח השפעתך על התלמידים, עד שהעונש הגדול ביותר עבורם הוא, כשאני מאיים עליהם שאספר את מעשיהם לראש הישיבה?", לתמיהתו של המשגיח השיב רבינו: "אני רוחש להם בליבי אהבה רבה, לכן הם לא רוצים לצער אותי".

• • •

כשהיה צורך פעם במלמדים לאחד מהתנ"ים, ביקש רבינו מציבור האברכים, שמי שסבור שביכולתו ללמד ילדים, יציע עצמו לנסות את התפקיד. והוסיף שתחילת דרכו כמגיד שיעור היתה בהיותו אברך צעיר בטבריה, כשביקשוהו לומר שיעורים לבחורים כממלא מקום של הגה"ח ר' מתתיהו לוריא, בעת שנסע 'נסיעה' לאדמו"ר מוהרשד"י הי"ד. אחד מהנוכחים שאל את הרבי שכאן הלא מדובר בילדים בגיל הרך ולא בבחורים, אמר לו רבינו: "לא הבנת את כוונתי, הנסיון הוא לראות האם אתה אוהב את תלמידיך כפי שהנך אוהב את בניך, ולנסיון מסוג זה, לא משנה גיל התלמיד".

בשנתו האחרונה התבטא רבינו לאחד מתלמידיו: "אני מתבונן על תלמידי ורואה שיש ביניהם גדולי תורה וחסידות, במה זכיתי לכל זה? משום שאהבתי אותם אהבת נפש". במאמר מוסגר יצויין, שרבינו היה אומר שגם החניך צריך מצידו להתרומם ולהגביה עצמו לכיוון המחנך. לאחר תפילת שחרית כשהגיע בחור בר מצווה להנחת תפילין, היה עורך מעין 'לחיים טיש' קצר, בו היה מרעיף מברכותיו על חתן המצוות הטרי, ומדבר על מעלת התפילין הקדושות שהתחיל הבחור להניח זה עתה. ארע פעם כשהמשמש בקודש מזג יין בכוסיות, כדי שהרבי יאחל "לחיים" ויברך את חתן הבר מצווה, נשפך מעט יין על המפה. כשראה זאת רבינו אמר לו: "בא אלמד אותך כיצד מוזגים" - נוטלים את הכוסית, מרימים אותה לעבר הבקבוק, וכך מוזגים לתוכה, והפטיר: "כדי שהמחנך יוכל להשפיע, על החניך להגביה את עצמו לכיוון המקבל, כי אם לא יגביה עצמו יישפך לצדדים"...

• • •

הרבי אמר: "מכיר אני הורים שלוחצים על ילדם להתפלל כדבעי, בצורה כזו מה הילד יעשה כשיגדל? הוא יצחק על ילדיו שלו! העצה היא שהאב יתפלל כראוי, בכדי שהילד יקלוט מהי תפילה כדת וכנכון, ובבוא העת גם הוא יתפלל כראוי". אחד ממקורביו התלונן באזניו שכשהוא חוזר מבית הכנסת בליל ש"ק ורוצה להתחיל 'שלום עליכם', שוכבים ילדיו על הספה ומשחקים ולא יושבים על יד השולחן, וזה מפריע לו מאד. "איך מגיעה אליך כזו מחשבה?!", תמה רבינו, והוסיף: "תשיר אתה לעצמך זמירות, ושלא יעניין אותך מעשיהם כלל וכלל".

המשך בעמוד 14 <<<

"ימי האישי אשר ארש אשה" (דברים כ', ז')

כ"ק מרן אדמו"ר מסלונים זי"ע, בעל 'נתיבות שלום', התברך במכלול מידת האצילות. איש אשכולות היה רבינו, "מאי אשכולות", שואלת הגמ' - "שהכל בו".

אך אין ספק, כמה שידניו, יד קצרה, מגעת, שענין החינוך עמד בראש מעייניו כל הימים, וכפי שאחד מאנשי החינוך הגדולים

שבדור, התבטא בפני כותב השורות: "הרבי מסלונים היה כל כולו חינוך", ואף הוסיף, שבאי ביתו שעסקו במלאכת החינוך הצליחו במלאכתם, לא משום שלמדו מקצוע החינוך, אלא משום שהם גדלו בבית שהחינוך זרם בעורקיהם. וכפי שהוא עצמו זי"ע התבטא פעמים רבות, שהחינוך הינו אצלנו כדוגמת 'משרד המופקד על הבטחון' - החשוב שבמשרדי הממשלה, אשר ענייני המדינה המהותיים ביותר מופקדים במשרד זה. וכלשונו: "נושא החינוך

הוא העומד בראש סולם העדיפויות שכן הוא הבסיס והיסוד להמשכיות הקיום שלנו".

• • •

לפני שנים רבות, רבינו ראש ישיבה צעיר, נקרא אחד הבחורים אל חדרו לקבל 'נזיפה' על איחוריו לתפילת שחרית בישיבה. כשנכנס הבחור לחדרו של ראש הישיבה האהוב, פתח רבינו ואמר: "כדי לקבל נזיפה אנו צריכים להיות בקשר אחד עם השני, לכן הזמן לתת מוסר לא ראוי כרגע, נמתין כמה ימים כדי לחזק את הקשר שלנו, ואז - כשהאהבה תשרור בינינו - תכנס שוב ואתן לך מוסר על איחוריך לתפילות בהיכל הישיבה".

בדומה לזה שמענו מפיו של הגה"ח הישיש, מגדולי תלמידיו של רבינו, רבי דוד שלזינגר שליט"א, כי בעת ששימש כמשגיח בישיבת 'בית אברהם' הגיע אליו אחד הבחורים ואמר לו: "ברצוני לעזוב את הישיבה ולחפש מקום לימודים אחר", ולתמיהתו של רבי דוד הוסיף הבחור ונתן טעם להחלטתו: "לצערי אני לא לומד רוב שעות היום אלא יושב בטל, וכשראש הישיבה עובר בהיכל הישיבה ורואה את מעשיי, גורם לו הדבר צער, ואיני מסוגל לצער כל כך את ראש הישיבה, לכן ברצוני לעזוב את הישיבה". רבינו היה מספר שבהיותו ראש ישיבה בתל אביב, לפני שהקים

ניגש אליו אחד, ללולייין: "גלה לי, מה הקטע הקשה ביותר, כשאתה פוסע במורד, למרכז החבל או כשאתה מטפס במעלה אל הקצה השני?" ענה הלולייין: "לא זה ולא זה. הקטע הקשה ביותר, הוא להסתובב!"

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, איך יעשו עמנו ניסים שלא כדרך הטבע, לזכות בשנה טובה ומאירה

ואז מגיע ראש השנה, וכצפוי המצב אינו מרנין, וכך גם גזר הדין. והוא, אוכל משמנים ושונה ממתקים...

אבל אם יקום ויתנער. ויאמר: גם אם קשה, ומנוגד לטבעי, מתאמץ אני לכבוד בוראי. "מוסר נפשי" [נפשכם], רצונכם (רש"י בראשית כ"ג, ח') על קדושת השם. ואין זה משנה אם יצליח לחלוטין או למחצה לשליש ולרביע, אבל אם הוא פועל בניגוד לטבעו לכבוד המקום, ממשיך הוא כלפיו הנהגת מידה כנגד מידה (סנהדרין צ', ע"א), והקדוש ברוך

הוא פועל בניגוד לטבע ולהנהגת המשפט ועושה לו נס. ובזה, סמוך הוא ובטוח. כי זה נס בגדרי הנהגת הבורא יתברך, נס מובטח!

וראיה לדברינו, ראייה מוכחת: במשנה (אבות פ"ד, מ"א) אמרו: "בן זומא אומר,

איזהו חכם הלומד מכל אדם, איזה גיבור הכובש את יצרו, איזהו עשיר השמח בחלקו". ואינו מובן. ראשית, מדוע פתח בשאלה, היה לו לומר שהלומד מכל אדם הוא חכם, והכובש יצרו - גיבור, והשמח בחלקו - עשיר! ועוד, הרי מצינו שאיזהו חכם - הרואה את הנוול (תמיד ל"ב ע"א), וגם בעשירות מצינו דעות שונות (שבת כ"ה ע"ב).

אבל ב"מדרש שמואל" פירושו על פי דברי הגמרא (נידה ט"ז, ע"ב), שלפני הולדת האדם נגזר האם יהיה גיבור או חלש, חכם או טיפש, עשיר או עני. ואמר התנא שגם אם נגזר שיהיה טיפש, אבל יגע בתורה ולמד מכל אדם, יתקיים בו "יגעת ולא מצאת אל תאמין" (מגילה ו' ע"ב), ומידה כנגד מידה ישנה הקדוש ברוך הוא טבעו ויהיה חכם. ואם נגזר שיהיה חלש, אבל הוא פועל כנגד טבעו וכובש את יצרו, אף הקדוש ברוך הוא יפעל שאויביו יפלו לפניו שלא כדרך הטבע.

אף אנו, אם נתגבר על טבעינו להשתנות ולהשתפר, יפלו אויביו במרום לפנינו, ויסתמו פיות משטינינו ומקטרגינו, ויעשו עמנו ניסים שלא כדרך הטבע, לזכות בשנה טובה ומאירה.

(מתוך 'הגדת' אלול ור"ה)

"יאמרו מי האיש הירא ירא ה' (דברים כ', ח')

וברש"י: "רבי יוסי הגלילי אומר הירא מעבירות שבידו" עומד האדם בחודש אלול, ימי הדין מתקרבים, עורך חשבון נפשו ועולמו, ונחלשת דעתו. הכל היה צריך להראות אחרת: הלימוד, התפילה, החסד. ועיניו בראשו, הוא יודע בדיוק מה לא טוב, מה יש לשפר. הצרה היא, שבידיעה גרידא אין ד': "אם היתה ידיעה רחבה ועומדת על לב בני האדם, לא היו חוטאים לעולם. אך לא היה אפילו היצר קרוב אליהם ושולט עליהם, כמו שאינו שולט במלאכים!". כתב הרמח"ל ("דרך עץ החיים"). ואין המדובר בענייני חסידות. שולחן ערוך, מחייב? אז בסעיף הראשון נאמר: "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו", איפה הוא ואיפה האריות. בשולחן ערוך כתוב: "ישכים אדם לבית הכנסת, כדי שימנה עם עשרה הראשונים" (או"ח צ', י"ד). בשולחן ערוך נפסק: "המתפלל צריך שיכוון בליבו פרוש המילים, ויחשוב כאילו שכונה כנגדו" (או"ח צ"ח, א'), כדאי ללמוד שם את כל הסעיף. ומה, מתיאשים מראש.

ומדוע? כי קשה, וזה נכון. על כל פנים, בשלב הראשון: "אם עתה תקבלו עליכם, יערב לכם מכאן ואילך. שכל התחלות קשות" (רש"י שמות י"ט, ה').

המונים התקבצו על גדות הנהר. שני כלונסאות הוצבו, וחבל נמתח על פני המים הגועשים. לולייין טיפס, מוט בידיו, ופסע על פני החבל הלך ושוב. הנשימה נעתקה, ומה אם ימעד. אך לא, השלים מספר הקפותיו, וירד לקול תשואות הקהל.

ניגש אליו אחד: "גלה לי, מה הקטע הקשה ביותר? כשאתה פוסע במורד, למרכז החבל, או כשאתה מטפס במעלה, אל הקצה השני?"

ענה הלולייין: "לא זה ולא זה. הקטע הקשה ביותר, הוא להסתובב!"... וזה נכון כל כך! מי שרגיל לישון "עוד חמש דקות" ומחליט להקיץ בזמן.

מי שרגיל להשתהות בלבישה וברחצה, ומחליט להזדרז ולמהר. מי שרגיל להתפלל בפיזור הדעת ומחליט להתרכז ולכוון. מי שרגיל לאחר לסדר ולפטפט במהלכו, ומחליט להקפיד ולהתמיד.

אך יתרגל - יקל ויערב. אבל השינוי, כה קשה! אז מה, האם תרפינה ידיו, ויגרף בזרם העצלות? יסתחרר במערבולת המידות, יסחף בטבעיו? אמת, זה הכי קל. להיכנע לטבעים, המכתיבים את מהלך החיים.

גם כאשר ניסו לטעון באוזניו של ה'חפץ חיים', ולהסביר כי גם אם יפשוט אי מי את הרגל, בשל השקעתו בפרוייקט כה חשוב, אין ספק כי ישראל קדושים יעמדו לימינו ויסייעוהו, לא השתכנע ה'חפץ חיים'... "אין זו חכמה להיות צדיק על חשבון אחרים!" - הבהיר נחרצות...

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל על מה שסיפר לו דודו, מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל, על מדוע הח"ח לא הדפיס פירוש על התלמוד הירושלמי

הפירוש שלא הודפס

ועוד היה מוסיף רבינו בשם דודו, מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, שסיפר כי בטרם ניגש מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל לחבר את ספרו הנודע, ה'משנה ברורה' על שולחן ערוך 'אורח חיים', היה בדעתו לחבר פירוש על הירושלמי, כאשר יכולים אנו להניח בנקל, כי חיבור מעין זה בודאי היה מאיר את עיניהם של ישראל, בסוגיות העמוקות והסתומות שבתלמודא דבני מערבא, שהרי הסיבה העיקרית לכך שלימודו של התלמוד הזה אינו נפוץ כיום, הינה מחמת שטרם נערך עליו פירוש בהיר אשר יהא בו כדי לסבר את אזנם של אנשים מן השורה כמונו...

אכן, בסופו של דבר, כידוע, לא יצאה התוכנית אל הפועל... על שום מה ולמה? פשוט מאוד... בתבונתו הבין הכהן הגדול מראדיון, כי לא רבים יקפצו על חיבור מעין זה, העוסק בתלמוד שאינו נחלת הכל... מעתה, הוא חושש כי מי שיעסוק בהדפסתו ובהוצאתו של חיבור זה - עלול לפשוט את הרגל, וסבר כי אין זה נכון לצאת למשימה, ולו תהא חשובה מאין כמותה - במקום בו ישנו חשש כי הספר לא יהיה בר קיום מבחינה כלכלית!

ואכן, ראייתו של ה'חפץ חיים' למרחוק - הוכיחה את עצמה ברבות השנים... לימים, חיבר הרידב"ז זצ"ל מסלוצק חיבור על הירושלמי, כאשר מדפיס כלשהו מקבל על עצמו את המלאכה, אולם בסופו של דבר - פשט את הרגל וברח מפני נושיו, אחר שהתברר לו כי הביקוש הזעום אינו מאפשר לכסות את ההוצאות הרבות...

ואגב, כאשר היה רבינו מביא את המעשה הזה - היה מוסיף ולמד ממנו אודות צדקותו של רבינו החפץ חיים... שכן הנה, על אף התועלת הרוחנית שיכול היה החפץ חיים עצמו להפיק מיישום הרעיון, ולמרות השאיפות הרוחניות הכבירות שהיו תלויות בו, באשר אין לשער את זכותו של מי שהיה מעמיד ומקיים את לימוד הירושלמי על מכונו - החליט הכהן הגדול לגנוז את הרעיון כולו, וזאת בשל חששו מפני פגיעה כלכלית שעשויה להיגרם לאחר אם יצא הרעיון אל הפועל...

גם כאשר ניסו לטעון באוזניו של ה'חפץ חיים', ולהסביר כי גם אם יפשוט אי מי את הרגל בשל השקעתו בפרוייקט כה חשוב - אין ספק כי ישראל קדושים יעמדו לימינו ויסייעוהו, לא השתכנע ה'חפץ חיים'... "אין זו חכמה להיות צדיק על חשבון אחרים!" - הבהיר נחרצות...

וזה המקום להזכיר, כי גם ברבינו עצמו הוה עובדא מעין זה... היה זה לאחר פטירת הגאון הנודע רבי משה סוקולבסקי, בעל ה'אמרי משה', שהיה ראש ישיבת 'תורת חסד' שבבריסק - כאשר מרן הגרי"ז ביקש להפקיד בידי רבינו את ראשות הישיבה המעטירה, אולם מאחר ולא היה לישיבה בסיס כלכלי איתן שיאפשר את החזקתה - סירב רבינו להצעה, ונמנע מלקבל על עצמו את התפקיד הנכבד!

המשך בעמוד 14 <<<

"שִׁפְטִים וְשִׁפְטִים תִּתֶּן לָךְ" (דברים ט"ז, י"ח)

פעם הגיע אל רבינו תלמיד חכם מסוים, אשר נוהג היה לנסוע לחו"ל מפעם בפעם, בכדי לגייס כספים לטובת מוסד אשר הוא עומד בראשו, ושאלתו בפיו: היות וכעת הוא צריך להשיא את ביתו - האם מותר לו לקחת אחוזים מהתרומות, אשר הוא מגייס לטובת המוסד, כפי הנהוג בין השדר"ם, או שמא אין זה מן הראוי שישליך את יהבו על דרך זו, המצמצמת לכאורה את כספי הקדש, ומוטב שיבטח בקדוש ברוך הוא שישלח לו את עזרתו ממקום אחר?

תשובתו של רבינו היתה חיובית באופן חד משמעי. הוא אמנם סייג את דבריו והבהיר, כי אין כוונתו להתיר הפרשת ארבעים ותשע אחוזים מסכום התרומות לכיסו של המשולח... אולם סכום הגיוני של אחוזים - מותר בהחלט לקחת, ואף חובת השתדלות מחייבת את האדם לעשות זאת - בכדי שיוכל להשיא את צאצאיו בכבוד!

הרי לנו הנחיה ברורה: אמנם בודאי כוונותיו של אותו מרביץ תורה היו טהורות, אולם לגופו של ענין סבר רבינו כי אין בכך כדי לפטור אותו מחובת השתדלות בהשאת צאצאיו... אם נחוץ לו הכסף - הרי שעליו לקחתו, וכל

שיקול שהוא, טהור ככל שיהיה - אינו יכול לעמוד במקרה מעין זה! ואגב, אם עסקנו בנושא הנסיעות לחוץ לארץ לצורך גיוס כסף למוסדות התורה - הרי שכאן המקום לציין, כי רבינו סבר שגדרי ההשתדלות מחייבים כל ראש מוסד לצאת ולגייס כספים מעבר לים, בכדי שיוכל לקיים ולהחזיק את מוסדותיו, כאשר ל'ביטחון' בנושא זה - אין כל מקום, וזאת משני טעמים:

האחד, משום שלא שייך ביטחון בנוגע לאחרים, והחזקת מוסד הרי כרוכה בתשלום משכורות לעובדים, ואספקת מזון לשהים בין כתליו. ואילו הטעם השני הינו, משום שברוחניות אין שייך מקום להסתמך על 'ביטחון'... ברוחניות צריך האדם לעשות כל שביכולתו בכדי להרבות תורה, ואין הוא יכול לפטור את עצמו בטענה כי הינו בוטח בה' שיעשה את שלו...

דוגמא לדבר היה רבינו מביא מכל גדולי הדורות, אשר נטלו לא אחת את מקל הנדודים בידם, ויצאו למסעות נדודים מעבר לים - בכדי להחזיק את ישיבתם, כאשר מסעות אלו נמשכים לעיתים חודשים ארוכים. "אין ספק בכך שאותם גדולי תורה היו 'בעלי בטחון' במלוא מובן המילה, אולם למרות זאת - הם לא סברו כי די בבטחונם בכדי לפוטרם מלעשות כל אשר לאל ידם, בכדי להחזיק את מוסדותיהם להגדיל תורה ולהאדירה!"

פעם שאלתי אותה למה היא צועקת ומזכירה לו כ"כ הרבה פעמים, והיא ענתה לי: מכיון שאם הוא לא ידליק את התנור לפני שהוא מתחיל ללמוד גם אם הקור יתגבר, הוא לא יפסיק בשביל זה את הלימוד ולכן אם היא לא תתפוס אותו קודם הוא ילמד ללא חימום שעות מרובות.

הגאון רבי אברהם צבי ישראלזון שליט"א על מאה שנות לימוד של מרן הגרי" ש אלישיב זצוק"ל

בשקיקה רבה ובחשק גדול במשך כארבע וחצי שעות רצופות. היא שאלה את עצמה וכי אתמול בסעודה באמת לא היה לו כח לאכול ולא היה לו כח אפי' לזוז?

הרי עכשיו כוחו במותניו כמו נער צעיר שלומד עם ברען נפלא... "כן אני זוכר כי בלילי שבתות של החורף היה כבר משכים קום בשעה 12 בלילה, וכך הוא המשיך ללמוד עד תפילת שחרית בשעה שבע וחצי בבוקר במשך 7 שעות ברציפות בקור הירושלמי, בניגון במרץ ובשמחה מבלי להפסיק וכמובן מבלי להירדם ולו לרגע אחד. "מי שעמדה לימינו כל השנים הייתה הסבתא ע"ה, תמיד הייתה משכימה קום לפנות בוקר ביחד עמו בלי שעון כאשר היה לה עול ושיעבוד מכך כדי לשמשו. אולם בשנות זקנותה כשנחלשה כבר, הייתה רק מתעוררת משנתה ובימי החורף הקרים בירושלים דאז הייתה צועקת ממיטתה למו"ז ומזכירה לו להדליק את התנור, לפעמים היא צעקה הרבה פעמים עד שהוא הדליק. פעם שאלתי אותה למה היא צועקת ומזכירה לו כ"כ הרבה פעמים, והיא ענתה לי: מכיון שאם הוא לא ידליק את התנור לפני שהוא מתחיל ללמוד שוב לא ידליק אח"כ באמצע הלימוד, וגם אם הקור יתגבר יותר הוא לא יפסיק בשביל זה את הלימוד אף לא לרגע אחד של הדלקה, ולכן אם היא לא תתפוס אותו קודם הוא יישאר ללמוד ללא כל חימום שעות מרובות.

לרגעים תבהננו

עובדה אופיינית על התמדתו הנדירה מספר לנו הגרא"צ שליט"א: באחד הת"תים בב"ב היה מנהג שבכל סוף שנה היה המלמד של כיתה ח' נוסע עם הילדים למו"ז להתברך מפיו, וזה היה הטיול השנתי שלהם שכל תלמיד מקבל ברכה ממו"ז ולוחץ את ידו. וסיפר לי המלמד, שפעם אחת אחרי שיצאו התלמידים מבית מו"ז סיפר לו אחד הילדים בהתפעלות בכהאי לישנא: "נכנסתי הראשון מבין הילדים, וראיתי שהרב אלישיב יושב רכון על הגמרא ולומד בקול רם עם האצבע בתוך הגמרא. כשנכנסנו כולנו ועמדנו בקודש פנימה וכל הילדים המתינו שהרב ירים את ראשו מהגמרא ויביט בהם, אך הרב בשלו ממשיך ללמוד בריכוז מוחלט ואינו שם לב לכל הרעש וההמולה של הילדים, והמתנו כולנו שהרב יפסיק מלימודו. וכשזה לא קרה ניגש אליו נכדו ר' אריה שליט"א ואמר לו שהתלמידים הגיעו כמתוכנן.

מיד הרים הרב את ראשו כשהאצבע עדיין נעוצה בגמרא, וכשראה את קבוצת התלמידים מיד החליף הרב את אצבעו הימנית באצבעו השמאלית והצביע בגמרא עם אצבע ידו השמאלית והושיט לנו הילדים את ידו הימנית, וכל הזמן אצבעו השמאלית נעוצה בגמרא. אני נשארתי לעקוב עד הסוף, התחבאתי שלא יראו אותי וראיתי שאחרי שגמר להושיט יד לילדים עוד לפני שהילדים עזבו את חדרו ועוד לפני שהחליף את האצבעות כבר התחיל ללמוד כשידו השמאלית עדיין מצביעה בתוך הגמרא הוא כבר למד בקול רם, כשהילדים עדיין לא הספיקו להתחיל לצאת מחדרו".

המשך בעמוד 14 <<<

"שפְּטִים וְשִׁטְרִים תִּתֶּן לָךְ" (דברים ט"ז, י"ח)

הגאון רבי אברהם צבי ישראלזון שליט"א מו"צ בב"ב, נכדו חביבו ומי שזכה שנים רבות לקרבתו הנדירה של מרן הגרא"ל אלישיב זצוק"ל מספר ממה שזכה לראות: לדעת, ההסתכלות על כל הסיפורים על מרן מו"ז ז"ע צריכה להיות, שאין כאן פרשיות ותקופות חלוקות, אלא הכל היה סיפור אחד ארוך של כמאה שנה של דביקות בתורת ה' ללא כל הפסקים.

בירושלים של אז, לפני שבעים שנה ויותר כבר פקיע שמיא כענק בתורה וכמתמיד בה"א הידיעה. גדולי אותו הדור כבר שוחחו עליו בהתפעלות מיוחדת. שמעתי ממקור נאמן שמרן הגרא"י פינקל זצ"ל שהיה זקן ראשי הישיבות כשמו"ז עוד היה אברך צעיר, אמר פעם: "מהרב אלישיב למדתי איך עושים דאצ'א (הבראה), כל השנה הרי צריכים למסור שיעורים, לענות על שאלות, לקבל קהל, לדבר עם נדיבים וכו' כל מה שיש לראש ישיבה על הראש, מהרב אלישיב למדתי שבדאצ'א עושים נופש מכל הדברים והטרדות ואפשר ללמוד בשקט. לפנות בוקר לומדים, אחרי שחרית לומדים, בתחילת הלילה לומדים, בסוף הלילה לומדים, עושים חופש מהכול ורק לומדים זה נקרא 'דאצ'א'.

"לא יאומן כי יסופר עד היכן הגיעה דבקותו בתורה. היה זה בליל שבת לפני הקידוש כשנה ומחצה לפני הסתלקותו, כשכבר עבר את גיל מאה, אז לא היה לו כוח להרים את הכוס כפשוטו, לא מדובר בכוס מיוחדת או גדולה שקשה להרימה אלא כוס רגילה, כוס ששוקלת 150 גרם לא היה לו כח להחזיקו! וכל זמן הקידוש היה צריך לתמוך בו מתחת ידו להחזיק את הכוס. כ"כ חלש היה ואפילו לאכול בקושי יכל, והיה צריך לשכנע אותו לאכול עוד קצת ועוד קצת. והנה לאחר שגמר את סעודתו הלך לישון שזה הסתכם כידוע בשלוש שעות. וסיפרה בתו א"מ שתחי' שכל הלילה היא ישבה על ידו משום שחששה לבריאותו, שמא ח"ו יקרה לו משהו עקב החולשה הנוראה, או שמא יהיה צורך לעזרה כלשהיא, ותוך כדי ישיבה ממושכת היא נרדמה ופתאום התעוררה והנה היא שומעת קול גדול בוקע מהחדר הסמוך, "זאגט די גמרא..." בניגון נפלא ושובה לבבות ובקול גדול וברוב מרץ! אמי שתחי' סיפרה כי הכירה היטב את קולו, אך היא פשוט לא האמינה שזה באמת הוא, היא הלכה מהר לראות, ואכן היא ראתה אותו יושב ולומד

כולם ירדו, הרבנית ביקשה, כמעט התחננה: "לך איתם!" כולם ידעו שלרבינו יד ושם בתורת הנסתר, הוגה בתורת רבי שמעון בר יוחאי ובנו רבי אלעזר הקבורים במערה, אבל הוא ענה: "אני ואשתי נתפלל מכאן"...

רבי בן ציון אבא שאול בעל ה'אור לציון' וצוק"ל ברגישות לזולת

ט"ו, א') מנה את "מידות החסידים העולים במעלות העליונות, השוכנים בהר קדשו" (רבינו בחיי, הקדמת וישלח), ובהן: "חרפה לא נשא על קרובו", ופירשו בגמרא: "זה המקרב את קרוביו" (מכות כ"ד, ע"א).

אחות סיפרה, שאחר נישואיה יצא בעלה לעבודה ונשארה בבית לבדה, בודדה. ורבינו, בכזו פשטות מגיע היה לעיתים קרובות לבקר, לשוחח, לעודד ולשמח

ארוחת צהרים לאחינית

אחיין רבינו עבר מישיבה לישיבה, ונתקל בקשיים. יעץ רבינו להוריו שיכנס לשיעוריו בישיבה. בהתמדה הגיע יום יום. אחד נעדר, היה חולה. בו ביום צלצל הטלפון בבית הוריו והבחור ענה. רבינו על הקו: "מדבר בן ציון, איפה היית היום? דאגתי לך..."

לרבנית היתה קרובת משפחה שסבלה מסחרחורות. גם בתקופה בה נבצר מרבינו לקבל קהל, גם בשעות בהן היה טרוד ועסוק, עבורה נמצא פנאי. לברך, לעודד. להקל על סבלה. בניי המשפחה ידעו, ואף אומרים היו למכריהם: "הלא קרובים אנו לחכם בן ציון, ונשאל בעצתו, נקבל ברכתו". לעולם לא השיב פניהם.

ופעם אף יזם מעצמו. כשומעו על קרוב משפחה, בחור מצטיין שחשקה נפשו ללמוד בישיבה פלונית ונדחה, קרא לאחד ממכריו שלמד באותה ישיבה וביקשו: "גש למשגיח הישיבה, ואמור בשמי שאם לא יקבלוהו, אגיע בעצמי לישיבה!" והפטיר: "אני ערב שלא יאכזבו!"

האזהב את שכניו

אומרת הגמרא (סנהדרין ס"ו ע"ב): "המקרב את קרוביו והאזהב את שכניו, עליו הכתוב אומר: 'אז תקרא וה' יענה, תשווע ויאמר הנני' (ישעיה נ"ח, ט), ופירש רש"י: לעיל מיניה כתיב 'ומבשרך אל תתעלם', והאזהב את שכניו גם הוא כמקרב את קרוביו, ככתוב: 'טוב שכן טוב מאח רחוק' (משלי כ"ז, י).

הרה"ג רבי יעקב שראבני, ר"מ בישיבת "מאור התורה", סיפר, שזוכר כיצד דאג רבינו לאברך שהתגורר בשכנות ברחוב אלקנה, ולא מצא כולל. פוגש היה אברכים שהכיר ומברר: "יש אצלכם מקום פנוי בכלל?" כשפנה אליו, שאלו רבי יעקב האם בן עליה הוא. ורבינו תמה: "אברך שרוצה ללמוד תורה, זה מספיק בשביל להכניסו לכולל!". לא נח ולא שקט עד שמצא עבורו כולל מתאים, כאילו היה בנו.

מדוע התאחרה החופה?

סח שכן, וליתר דיוק בנו של שכן. רבינו גר ברחוב אלקנה, והם גרו ברחוב חנה. מאיפה הכירו? מהרחוב. כי תמיד, כשעבר שם, כילד קט, הקדים לו רבינו שלום. כשראהו בכובע וחליפה, ברכו בחום להכנסו למצוות. כעבור שנה, התעניין לאיזו ישיבה נרשם. כעבור שלוש שנים, התעניין בישיבה הגדולה. היעלה על הדעת שלא להזמין ידיד כזה לחתונה? עיין רבינו בהזמנה, חקר

המשך בעמוד 12 <<<

"שפטים ושפטים תתן לך" (דברים ט"ז, י"ח)

עד כדי כך מסור היה רבינו לגמול חסד בביתו, עד שפעם אחת בבואו לכולל ערב בישיבת "ישועות יעקב", מיסודו של חמיו, הגאון רבי יוסף חיים שראבני זצ"ל, עטו לקראתו אברכים והקיפוהו בשאלות. ורבינו בסבלנות עונה לכל אחד. לפתע נכנס חמיו, ורעם עליהם בקולו: "הניחו לו ללמוד!", התערב רבינו ואמר: "אני עוסק בתורת חסד!", ורבי יוסף חיים הפטיר: "גמילות חסדים עושה כבודו מספיק בביתו!"

בן משפחה סיפר שבתקופה שחלתה אשת רבינו, הכל עשה בעצמו, ניקה וכיבס ובישל. ואף בימים כתקנו, בכל בוקר הלך למכולת, חזר עם הסל. לא אחת, בענוותנותו המופלגת, סייע לרבנית במטבח, בניקיון. התלווה לקניות כשביקשה.

"אני נשאר ברכב"

סיפר תלמיד: נסענו לקברי צדיקים בגליל, ורבינו נסע עם הרבנית. ירדנו לאכול. התלמידים אכלו יחדיו, ורבינו והרבנית אכלו לחוד. סיימנו וחזרנו לאוטובוס. ראיתי שרבינו מתמהמה. הבטתי לראות במעשיו. הרבנית ירדה, ורבינו

רוקן את הצלחות לאשפה וניקה את המקום. בטבעיות. כשהגענו למירון, הרבנית הרגישה שלא בטוב, אמרה לרבינו: "תלך איתם, נתפלל גם עבורי על הציון הקדוש. אני אשאר ברכב". אמר: "אשאר איתך".

כולם ירדו, הרבנית ביקשה, כמעט התחננה: "לך איתם!". כולם ידעו שלרבינו יד ושם בתורת הנסתר, הוגה בתורת רבי שמעון בר יוחאי ובנו רבי אלעזר הקבורים במערה, יודע גם את סוד ההשתטחות, העתירה על הקברים. התדבקות רוח ברוח, כלשון המקובלים. והשכינה שורה בקברות הצדיקים, שהיו מרכבה לשכינה בחייהם, והתפילה שם רצויה ומקובלת ביותר, כדברי רבינו הר"ן (בדרוש השמיני)

וענה: "אני ואשתי נתפלל מכאן"...

הגיעו עד מירון, ונשארו ברכב.

כפי הנראה, הרווח מהוויתור הזה, מההקרבה הזו, גדול יותר מהרווח מהתפילה על הציון הקדוש!

המקרב את קרוביו

האישה היא קרובה ביותר, אך חובת האדם לעזור לכל קרוביו. כששאל דוד: "ה', מי יגור באהלך מי ישכון בהר קדשך" (תהילים

כשפגש את הרב גוסטמן הצעיר, שיער מיד הרב מטשיבין שהדיין מבית דינו של ר' חיים עוזר היה אביו. הרב גוסטמן השיב: "לא, לא היה זה אבי". "אולי היה זה דודך?", ברר הרב מטשיבין, שחפץ לברר את זהותו של המשיב למכתביו עשרות שנים קודם לכן. בשלב זה הודה הרב גוסטמן, שהוא היה זה ששימש כדיין והשיב למכתביו

הרב יהושע ליף בסיפורים מהיכלם של גדולי ישראל

"שִׁפְטִים וְשִׁפְטִים תִּתֶּן לָךְ" (דברים ט"ז, י"ח)

הרב ישראל גוסטמן היה ראש ישיבת 'נצח ישראל', שבשכונת רחביה בירושלים. בתור בחור ישיבה הייתי לפעמים בשבת בצהריים צועד ממאה שערים לרחביה, כדי לשהות במחיצת הרב גוסטמן ותלמידיו. ישיבת נצח ישראל לא הייתה ישיבה גדולה. היא מנתה רק חמישים או שישים בחורים, שחלקם היו חברי הטובים. הרב גוסטמן התפרסם כאחד מגדולי התורה הגאונים ביותר בזמנו. שיעוריו היו בנויים לתלפיות, ובדרך כלל נמשכו כשלוש וחצי שעות! את שיעוריו מסר בעיקר בשעות הצהריים, לעיתים הייתי יוצא מיישיבת מיר ונוסע לצדה השני של העיר כדי להקשיב לשיעור, המדהים בהיקפו ובעמקותו. ישיבת נצח ישראל הייתה דומה בסגנונה ובמאפייניה לישיבת גרזונא של הרב שמעון שקופ. הרב גוסטמן היה תלמידו, ומבחינה מסוימת הייתה מורשתו של ר' שמעון מוטבעת בהיכל הישיבה.

כשהגיע הרב גוסטמן לארץ ישראל, ביקר אצל הגאון מטשיבין, בעל ה'דובב מישרים'. במהלך השיחה שאלו הרב מטשיבין האם הוא בנו של הרב גוסטמן, ששימש כדיין בבית הדין של הרב חיים עוזר בוילנא.

האמת הייתה, שהרב גוסטמן בעצמו התמנה לדיין בבית הדין החשוב ביותר באירופה בגיל צעיר מאוד. בהזדמנויות רבות הפקיד ר' חיים עוזר בידי את המשימה להשיב למכתבי שאלות שנשלחו לבית הדין מכל רחבי עולם התורה.

הרב מטשיבין שלח גם הוא שאלות לבית הדין וקיבל תשובות מהרב גוסטמן.

כשפגש את הרב גוסטמן הצעיר, שיער מיד שהדיין מבית דינו של ר' חיים עוזר היה אביו. הרב גוסטמן השיב: "לא, לא היה זה אבי". "אולי היה זה דודך?" ברר הרב מטשיבין,

שחפץ לברר את זהותו של המשיב למכתביו עשרות שנים קודם לכן. בשלב זה הודה הרב גוסטמן, שהוא היה זה ששימש כדיין בית דינו של ר' חיים עוזר והשיב למכתביו של הרב מטשיבין.

בבת אחת התרומם הרב מטשיבין והתעטר בכובעו ובקפוטתו שלו, כדי להראות את הערכתו לגדלותו של הרב גוסטמן בתורה. הרב גוסטמן היה אומר בבדיחות, שהכבוד אינו משמעותי בעיניו כלל, לאחר שזכה לכבוד הגדול ביותר מאת ר' חיים עוזר, שהיה קם על רגליו בכל פעם שנכנס הדיין הצעיר אל החדר.

הרב גוסטמן נהג להשקות את הצמחים מחוץ לבניין הישיבה בקביעות. כשנשאל אודות מנהגו הבלתי מקובל, הסביר שהוא

עושה זאת מתוך הכרת הטוב לצמחים, שהצילו את חייו. "הצמחים הצילו את חיי הרב? כיצד?"

"בזמן מלחמת העולם הייתי במנוסה מתמדת. צעד אחד מאחוריי היו הנאצים, שהיו נחושים בדעתם להשמיד כל יהודי ויהודי. הייתי נחוש לא פחות להמשיך לחיות, ולשרוד למרות שלטונם האכזרי. רציתי בכל מאודי לזכות יום אחד לשוב ללימוד תורה.

הסתתרת עם הפרטיזנים ביערות, וסבלתי מרעב בלתי פוסק. באותו זמן הצמחים שביער הם שהצילו אותי, וסיפקו לי את המחיה הדרושה לי כדי להמשיך הלאה. מאז אני משתדל להשיב לצמחים טובה על החסד הגדול שעשו עימי בשעת צרתי".

איזו דרך הסתכלות ייחודית.

בכל פעם שר' חיים שמואלביץ והרב גוסטמן היו נפגשים, היה המפגש ביניהם מחזה מיוחד: ברגע שראו זה את זה, היו רצים אחד לקראת השני ומקדמים איש את רעהו בחיבוק עז ובנשיקה.

הידידות העמוקה ביניהם והחיבור העמוק בלב ובנפש הביאו דמעות התרגשות לעיני הצופים.

כשנזכר אני בשני ידידים אלה, צף בזיכרוני דבר תורה ששמעתי מפי השניים, ועליו אני חוזר פעמים רבות כשאני מדבר בסעודת ברית מילה.

הגמרא במסכת נידה אומרת, שהעובר במעי אמו לומד את התורה כולה מפי מלאך (הרב גוסטמן היה מדגיש ומפרט, "את כל התורה כולה- תלמוד בבלי, ירושלמי, ספרא, ספרי וכל השאר").

ואז היו הרב גוסטמן או ר' חיים שמואלביץ מעלים שאלה: "אם כל אם יהודייה נושאת ברחמה ספר תורה חי", הם הקשו, "האם לא צריך היה לקום בפני כל אם כזו לכבוד התורה?"

והם היו מתרצים בשתי תשובות נפלאות:

"התורה, שלומד העובר במעי אמו, נרכשת ללא עמל ומאמץ. ואנחנו מכבדים רק את תורתו של האדם הנרכשת בעמלות ויגיעה". והם היו מתרצים תירוץ נוסף: "מלבד זאת התורה שלומד העובר היא רק 'פאר זיך' - לתועלת עצמו. ואילו תכליתה של התורה היא לשתף בה אחרים".

הרב גוסטמן התברך בחכמה אמיתית, כשהייתי מבקש את הדרכתו, תמיד ידע בדיוק מה אני צריך לשמוע, ומהו האופן שבו אני צריך לשמוע. זוהי תכונה נדירה, שבודדים התברכו בה. היא נקראת פקחות.

הגאון רבי ירוחם אלשין שליט"א ראש ישיבת ביהמ"ד גבוה לייקווד, סיפר פעם, מה ששמע מאת הגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל, שאחד מהגדולים באירופה רצה לדעת מהו התפקיד העיקרי של רב ומנהיג ישראל, ולזה נסע לכמה מגדולי הדור לשמוע מה בפיהם

שיחות מרתקות של הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד

"שפטים ושטרות תתן לה" (דברים ט"ז, י"ח)

היה מיד סוגר את הגמרא ורץ עם בנו לעבר האוטו כדי שבנו יסע ביחד עם כל הילדים העירה... עוד מספר רבי ראובן, שזוכר בילדותו, שאביו רבי משה היה כבר שוקד על תלמודו בשעות המוקדמות של הבוקר, וזוכר איך שהיה רבי משה נכנס לחדרו בימים הקרים – בעת שהיה עדיין באמצע השינה – ומניח את בגדיו (של בנו) על התנור שיתחממו, ומיד כשהקיץ רבי ראובן, היה אביו מלבישו עם הבגדים החמים כדי שיהיה לו חם

מספרים, שאצל הרה"ק מרן בעל "אמרי חיים" מוויזניץ זי"ע נכנס יהודי אחד מודרני עם בנו בחור "בר מצוה", כדי שהרבי יניח לו תפילין. לאחר התפילה הביא הלה לעקעץ לציבור לכבוד שמחת ה"הנחת תפילין", אך בהיות שעל פי חזונו של היהודי היה ספק גדול אם אפשר מטעם כשרות לטעום מה'כיבוד', לכן לא ניגש שום אדם לטעום מהלעקעץ, והיהודי עמד בצד נכלם ולא הבין למה לא ניגשים לאכול מהמטעמים שהביא. כשהבחין ה"אמרי חיים" זי"ע במה שאירע שם, הבין מיד את סיבת הדבר, וניגש ליטול מהלעקעץ והתבטא בקול "אני מבין שאף אחד לא רוצה לטעום מהלעקעץ קודם שמניחין תפילין דרבינו תם, אבל כולכם יכולים לעשות כמו שאני עושה, לוקחים חתיכה לכבוד השמחה, ומברכים את בעל השמחה, ומניחים בצד לאכול לאחר שיניחו תפילין דרבינו

תם... והורה למשמש בקודש שיטול שני חתיכות ויכניס לחדרו... כל הנוכחים הבינו מיד את הרמז, ותוך כמה דקות לא נשאר כלום מהלעקעץ, והלה הלך לדרכו בשמחה וששון מבלי להיפגע. לפני שנים נולדה לי בת בערב שבת, היה נידון אצלינו מה לעשות, אם להישאר בבית החולים שם או לעבור לבית חולים בעיר אחרת שיש שם יותר מומחים, ולכן התקשרתי אז למו"ר הגה"צ רבי אליהו שמחה שוסטאל זצ"ל ראש ישיבת בית בנימין בסטעמפערד, להתייעץ עמו בנידון, ולבסוף הוחלט להישאר שם בשבת קודש. והנה בבית החולים שם לא היה אז התארגנות לאנשים שומרי תורה ומצוות לעזור להם בסעודות שבת קודש וכדו', ולכן לא היה לי במה לסעוד את סעודות השבת כדבעי, אך מחוסר ברירה נשארתי שם. והנה ביום שישי אחה"צ אני רואה שני אברכים נכנסים לבית החולים שם, וניגשים אלי עם חבילה גדולה בידיהם, ומושיטים לי את החבילה. אני פותח את החבילה, ורואה שם כל מאכלי שב"ק ערוכים ומסודרים באופן נעלה ביותר, ושאלתי אותם בתימהון "מי אתם ואיך אתם יודעים שאני נמצא כאן", והם משיבים לי, שהם גרים ביישוב לא רחוק מכאן, ולפני זמן קצר הם מקבלים טלפון מאת הרבנית שוסטאל ע"ה, אשת

לפני זמן מה אמרתי, שלדעתי "גדול" הוא אחד שמצטיין בכמות ה"לב" שיש בו לזולתו - דהיינו ה"עקסטרע געפיל" - ה"הרגשה המיוחדת" - שיש לו לאחרים וכעת ברצוני להרחיב עוד הדיבור בנידון. הגאון רבי ירוחם אלשין שליט"א ראש ישיבת ביהמ"ד גבוה לייקווד, סיפר פעם ב"מלוה מלכה" בבית מדרשינו, מה ששמע מאת הגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל ראש ישיבת לייקווד, שאחד מהגדולים באירופה רצה לדעת מהו התפקיד העיקרי של רב ומנהיג ישראל, ולזה נסע לכמה מגדולי הדור לשמוע מה בפיהם בנידון. והנה נסע הלה להגה"ק מרן ה"חפץ חיים" זי"ע, ושאל אותו מהו תפקידו של רב בישראל, אמר לו ה"חפץ חיים", שעיקר תפקידו של רב הוא הרבצת תורה, שיעשה כל מאמץ להרביץ תורה להגדיל תורה ולהאדירה. לאחר כן נסע אל הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל, שאמר לו, שעיקר תפקידו של רב הוא ההוראה, לפסוק שאלות, ובזה הוא צריך להשקיע כל מרצו וכוחו לפסוק כדבעי, כח הפסק - וכן ענה לו הגאון בעל "ערוך השלחן" זצ"ל. הגאון רבי איצ'ל פטרבוגער זצ"ל - בתור תלמיד של הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל - אמר, שעיקר תפקידו של רב הוא להשמיע דברי מוסר במקהלות עם ולרומם את כל עדתו ברוחניות ולשיפור מעשיהם. לאחר כל זה, נסע אל הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל, ושאל גם לחוות דעתו, ובין הדברים אמר את כל התשובות הנ"ל ששמע מקודם, אמר לו רבי חיים: כל הדברים ששמעת הם באמת דברים חשובים מאוד, כי אכן כל אחד ואחד שמנהל עדה קדושה בישראל צריך להרביץ תורה ולומר תוכחה וכו', אך לדעתי עיקר תפקידו של רב בישראל הוא "צו טראגן דעם ציבור" - והוא עיקר שבעיקרים - את הנשיאת עול עם כל אחד ואחד מבני קהילתו - שיהיה להם לעזר ולאחיסמך בכל הצטרכויותיהם, ויעמוד לימנם בכל מה שהם צריכים, זה מה שרב בישראל צריך לעשות...

סיפר הגאון רבי ראובן פיינשטיין שליט"א - בנו של מרן הגאון האדיר שר התורה רבי משה פיינשטיין זצ"ל - שבהיותו ילד, בעת ששהה עם אביו הגדול בחדשי הקיץ בקאנטרי, ובאותם ימים עדיין לא היו המתקנים והמשחקים לילדים שישחקו שם בקאנטרי, והדבר היחידי שהיו משחקים היה, שהיו נוסעים עם בעל הקאנטרי כשהיה נוסע לעיר לקנות דברים, והיה לו גורר לאוטו שלו, והילדים הקטנים היו מתיישבים שם ונוסעים אתו. ומספר רבי ראובן, שכשהוא היה לומד עם אביו בחוץ, מיד כשהיה רבי משה רואה את בעה"ב שמגיע, והילדים עולים על הגורר לנסוע לעיר,

חבר של מו"ר הנ"ל (בתו של הגה"צ אב"ד מאטערסדארף זצ"ל), והיא אומרת להם שהיות שבבית החולים לא רחוק ממושבותם נמצא כעת אברך אחד, והוא נשאר שם לשבת קודש, ואין לו כלום לשבת, לכן היא מבקשת מהם שיביאו לו כל הדברים לשבת, ולעזור לו במה שהוא צריך, וזה מה שאנו עושים...

סיפר לי ידידנו הרב החסיד הנעלה ר' חיים יודל אסטרייכר שליט"א מחשובי מרביצי תורה בעיר התורה לייקווד, שכידוע שכ"ק מרן האדמו"ר מסקולען שליט"א היה מגיע להשתתף כמעט בכל חתונה וחתונה שהיו מזמינים אותו, ורק בזמן האחרון, שהרבי ממרום גילו המופלג בליעה"ר הוא כבר חלש מאוד, הוחלט שהרבי אינו משתתף בשום חתונה, ואף כשאחד ממשמשי הנאמנים מהמקורבים אליו ביותר חיתן אחד מיוצאי חלציו, לא בא הרבי להשתתף - וזאת כדי להראות שהרבי אינו משתתף בשום שמחה יהיה מי שיהיה - לבד מנכדיו או ניניו. פעם - סיפר ר' חיים יודל - בשמחת הנישואין של אחד מקרובי, הופתעו הנוכחים לראות את הרבי שליט"א מסקולען מגיע להשתתף בשמחת החתונה, והיה הדבר לפלא גדול, שהרי ידוע היה שהרבי לא יוצא מביתו כלל לשמחות, ולאחר חקירות אצל הגבאים נודע דבר נפלא, שאבי הכלה נכנס עם בתו הכלה לקראת החתונה להתברך אצל הרבי שליט"א, ובאמצע פרצה הכלה בבכי, והרבי שאל למה היא בוכה, ואמרו להרבי שהכלה אומרת ששמעה שהרבי לא ישתתף בשמחת נישואיה והדבר כואב לה מאוד, ולכן היא בוכה. והנה כשהגיע זמן החתונה, אמר הרבי לפתע להפתעת הגבאים, שהוא רוצה להשתתף בהחתונה, והשתוממו מאד, שהלא עשו גדר חזק שהרבי לא ילך לחתונות, ואף לשמחת החתונה שעשה אחד מהמשמשים הקרובים לא הלך הרבי, ומה ראה כאן הרבי, שנחוץ כ"כ לשבור את הגדר החזק, וענה הרבי "הלא הכלה בכתה"...

פעם התבטא אחד על יהודי מסויים שהוא "צדיק נסתר", ישב שם אדם חשוב, וכששמע את התבטאותו הנ"ל, הגיב ואמר: זה שהוא "נסתר" - אכן באמת יתכן שהוא כך, אבל "צדיק" - הוא רק מי שחושב ודואג לשני גם כן... זכורני שלפני שנים שהה כ"ק מרן אדמו"ר מויז'ניץ - מאנסי שליט"א בלייקווד, והתאכסן בבית בעל האכסניה לאדמו"ר בית ויז'ניץ, ה"ה הנגיד החסיד המפורסם ר' יוסף אטלס הי"ו ראש הקהל דויז'ניץ לייקווד, נכד הרה"ח ר' לייבל איינהארן ז"ל ראש הקהל דויז'ניץ בארא פארק, שגם הוא היה בעל האכסניה של אדמו"ר בית ויז'ניץ לדורותיהם. כשנפרד הרבי שליט"א מקהל עדתו, הייתי שם גם אני, וראיתי איך שהוא נפרד מבעל האכסניה בהתרגשות נפלאה, ואח"כ ניגש בעינים עצומות לעבר המטבח - שם שהתה באותה עת בני ביתו של בעל האכסניה - והרבי הודה לה במאור פנים מכל הלב על כל מה שטרחה למענו, והאציל עליה ברכות לרוב.

שמעתי סיפור נפלא על כ"ק מרן אדמו"ר מויז'ניץ שליט"א - איתן מושבו במרכז חסידי וויז'ניץ בני ברק, שכשביקר בחוץ לארץ לפני תקופה, בטרם חזר לארץ ישראל ביקש ממשמשו שיקנה עבורו "בובה", (וכשראה שמשמשו תמה על כך, שכן בקשה מוזרה היא לכאורה, סיבר הרבי שליט"א באזנו את פשר הבקשה, וכך אמר הרבי: בנוהג שבעולם, כשאבא מבקר בחוץ לארץ, אזי כשחוזר מביא האבא עמו מתנות עבור ילדיו הקטנים, והנה לאחרונה נפטר רח"ל אחד מהאנשים בקהילתנו - אברך צעיר לימים, והשאיר אחריו יתומה קטנה, ועכשיו שאני חוזר מחוץ לארץ לארץ ישראל, הנני צריך להביא לה מתנה, שכן כעת אני הנני ה'אבא'...

איתא בילקוט שמעוני (פרשת אמור רמז תרנ"ד) דבר נורא: אתה מוצא שלש שמחות, כתיב בחג ושמחת בחגך, והיית אך שמח,

ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים (ויקרא כ"ג, מ'), אבל בפסח אין אתה מוצא שכתוב בו אפילו שמחה אחת, למה, שבביל שמתו בו המצריים. וכן אתה מוצא כל שבעת ימי החג אנו קורין בהן את ההלל אבל בפסח אין אנו קורין את ההלל אלא ביום טוב הראשון ולילו, למה, משום בנפול אויבך אל תשמח, ע"כ. והדברים נוראים, שכן המצריים הם אלו שהרגו וטבחו והשתעבדו בפרך בעם ישראל, ואח"כ כגמולם השיבו בראשם שנטבעו בים סוף, אך מ"מ משום בנפול אויבך אל תשמח אין יכולים לשמוח! אכן מגיע להם מכות, אבל 'שמחה' - לשמוח, לא! אי אפשר לשמוח, לכל הפחות קצת רגש, והדברים נוראים! וידוע בשם האבן עזרא שביאור מילת 'אכזר' הוא אך- זר, שהוא זר מהקב"ה ומתכונת בני ישראל שהם רחמנים. ההשתתפות בצערו של הזולת יש בה עדות לדרגת ותכונת הנפש וכושר הנשמה הפנימית החבויה במכמניו של האדם.

סיפר לי אחד מבני חוץ לארץ, שפעם אחת שהה בארץ ישראל ביו"ט במחיצת מרן האדמו"ר מויז'ניץ שליט"א - על ישראל

הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק, וביו"ט שני של גליות - שהוא יום טוב לבני חוץ לארץ - ערך הרבי שליט"א סעודה לכבוד יום טוב לכל בני חוץ לארץ ששהו אצלו, והוא עצמו השתתף עמם ונטל ידיו לסעודה זו. לאחר הסעודה עברו הקהל איש איש לפני הרבי שליט"א לברכת "גוט יו"ט", והרבי אמר לכל אחד "יישר כח" - על השתתפותו בסעודה. והיו אלו שתמהו, שהרי הרבי הוא שהכין את הסעודה ולא הם, ולמה מגיע להם

ברכת יישר כח על כך - אדרבה, מגיע יי"ש"כ לרבי על שהכין להם סעודת חג. והנה כששמע הרבי את שאלתם, ענה בענוות קדשו "בצדק מגיע לכם יישר כח! - תארו לעצמכם איזה פנים היה לזה אם לאחר שהכנתי את הסעודה לכבודכם לא היה אף אחד מכם מגיע לסעודה"...

הגה"צ רבי שמעון זעליכאווער זי"ע המשגיח המפורסם דישיבת "חכמי לובלין", אירח פעם אחת אורח זקן על שולחנו בליל הסדר, מספר תלמיד אחד שהתארח גם הוא באותה שנה, שכאשר רבי שמעון הבחין ששיני הזקן נשרו, אמר לו שיטבול את המצה במרק לרככו, וכשהזקן חשש לאכול געבראק"ס (מצה שרויה), אמר לו רבי שמעון, שאם הוא חושש לאכול מצה שרויה אזי גם הוא יאכל עמו מהמצה השרויה... ואח"כ סיפר לו על הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל מוולנא, אשר פעם בחג הסוכות היה מצונן ושוכב על מיטת חוליו, ואז הגיע אליו איזה אורח לבקר, והוא הורה לבני הבית שיערכו את השולחן בסוכה לכבוד האורח, וכשהתחיל האורח לאכול, פתאום רואה הוא את הגאון כשהוא מעוטף במעיל עבה מגיע, גם כן לאכול בסוכה. נחרד האורח ואמר לו: רבינו, הרי חולה אתה ומצטער פטור מן הסוכה, ענה לו ר' חיים עוזר: צודק אתה שהמצטער פטור מן הסוכה, אבל המצטער אינו פטור מהכנסת אורחים, ואיזה הכנסת אורחים הוא זה כשאתה יושב ואוכל בסוכה לבדך, ולכן באתי הנה...

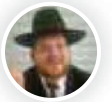
(מתוך 'נועם שיח' יו"ל ע"י מכון אפריון לשלמה תזריע מצורע תשע"ז)

**בטרם חזר
כ"ק מרן אדמו"ר
מוויז'ניץ שליט"א
לארץ ישראל
ביקש ממשמשו
שיקנה עבורו "בובה",
תוך כדי שהוא
מסביר לו את פשר
הבקשה התמוהה...**

ואת האמת? קשה לנו כבר לפחד בכל שנה, להיות חודש וחצי במתח אטומי, להתחלחל ולחיות בחשש נוראי. זה לא יפה לומר זאת, אך אנחנו אנשים עם עצבים חלשים. וקשה לנו, פיזית, וגם נפשית, להיות תחת "פלצות".

ואם אנו לא מפחדים, רועדים כדגי הים ואחוזי פלצות, אזי לפחות נתעלה באלול מתוך שמחה ורוממות רוח, על כך שזיכנו הבורא יתברך ונתן לנו את אלול.

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

"בין הזמנים" הסתיים לו, הרבה יותר מהר ממה שחשבנו שהוא יעבור. הספקנו רק שלושים אחוז מהתוכניות והחלומות שתיכננו לנו, להספיק מסכת זו וזו, לחדש על סוגיה זו, לנוח ממש סוף סוף ואולי גם לשמוע את הרעש המקסים והלא מוכר של השקט, אך הנה, הסתיימה לה עונת המרגוע ולוח השנה מורה לנו: "אלול!"

כולנו גדלנו על דבריו חוצבי הלהבות של רבי ישראל מסלנט על כך שלפנים בישראל, כל איש יהודי אחוז פלצות מקול הקורא: "קדוש אלול". כולנו למדנו, שמענו וגם נחרדנו, באמת ובתמים, מסיפורי הבכיות והפחד, הפלצות הנוראה והחלחלה, שאפפה את העולם היהודי בדורות קודמים באלול.

ואת האמת? קשה לנו כבר לפחד בכל שנה, להיות חודש וחצי במתח אטומי, להתחלחל ולחיות בחשש נוראי. אולי זה לא יפה לומר

זאת, אולי יש בכך חסרון, אך אנחנו אנשים עם עצבים חלשים. כל דבר קטן מוציא אותנו מדעתנו וקשה לנו, פיזית, וגם נפשית, לחיות תחת "פלצות".

מסיבה זו, ככל הנראה, נותרה הפלצות האמיתית וחרדת האלול המבעיתה, דוקא

ובעיקר בהיכלי הישיבות והכוללים, שם שומעים שיחות חיזוק, שם מצוי מרכז העצבים של החברה היהודית. שם, מקום הנבחרת המובחרת של כולנו, יכולים לצעוד עם האלול האמיתי.

ואנו, אם אנו לא מפחדים, רועדים כדגי הים ואחוזי פלצות, אזי לפחות נתעלה באלול מתוך שמחה ורוממות רוח, על כך שזיכנו הבורא יתברך ונתן לנו את אלול.

--- אלול ושמחה, האם אין זה שני דברים סותרים?

יהודי אחד, נקרא לו ר' מוישה, נכנס לו לאכסדרת בית הכנסת "שבת אחים" ופגש את קלמן המנקה, אוחז בידו האחת במטלית רצפה ובידו השניה במקל ספונזה. ר' מוישה מביט בקלמן המנקה ורואה כיצד הוא מקרצף את הרצפה, מטאטא לאחור הקירצוף במטאטא הגדול וכף האשפה ומנסה להסיר בכל כוחו את שכבות

עטיפות הסוכריות, שהותירו הזאטוטים מחלוקת ממתקי "אבות ובנים". קלמן הרים עטיפות ממתקים, קילף מדבקה סוררת של תמונת רב פלוני, שאחד הילדים הדביק בטעות על הרצפה, במקום באלבום התמונות, וניקה את הרצפות. ר' מוישה, שחמל על גבו הכפוף של קלמן, שהיה יהודי מבוגר, טפח על שכמו של המנקה ושאל בחביבות: "תאמר לי ר' קלמן, שלשום נערך בבית הכנסת מעמד סיום הש"ס והרצפה שלאחרי החגיגה היתה שחורה משחור. אמש למדו כאן ילדים ואבות במסגרת "אבות ובנים" ומחר, לאחר שתנקה שוב ביסודיות את המסדרון וחדרי בית הכנסת, יגיעו שוב הילדים וילכלכו. אז מדוע לטרוח שוב ושוב, כאשר אתה ואני יודעים נאמנה שגם מחר תצטרך להרים עטיפות ממתקים ולנקות את הרצפה מטביעות נעליים, כוסות חד פעמיות זרוקות ועלוני פרסומת מעוכים וקרועים?! למה לטרוח כל כך הרבה, כשמחר תנקה הכל שוב?"

הביט קלמן המנקה בר' מוישה בארשת פנים לא מבינה בעליל. "תמה אני עליך, ידידי ר' מוישה, שיהודי פיקח אתה. נכון שמחר שוב ילכלכו הילדים את האזור. אך לולי הניקיון היומי שאני מבצע, לולי שלאחר ה"סיום" עמלתי לנקות את הרצפות, ואילמלי שביום אתמול טיטאתי שוב את הרצפה, היתה מצטברת לה אשפה כפולה ומכופלת. הררי הלכלוך היו גבוהים פי כמה ואיש לא היה יכול להיכנס כך לתוככי בית הכנסת."

כשהמנקה מנקה את ביתנו, את בתי הכנסיות שלנו ואת רחובותינו, אנו שמחים ומרוצים. ובאלול, כך קיבלנו מתנה מופלאה מהקב"ה, אנו מנקים את הליכלוך הרוחני השנתי שלנו, מסירים את הררי האשפה שהצטברו בתוככי לבבנו, מטפלים בחורים ובסדקים שהצטברו באמצעות דבק-גבס פנימי, צובעים מחדש את חדרי הלב, מזמינים אינסטלטור לתיקון סתימה שכוחה, מוסיפים נורה במרפסת, במקום זאת שנשרפה, והנה אור חדש מאיר על ביתנו, דף חדש נפתח לו, ואנו יכולים להתחיל שוב מהתחלה, כשהכל כל כך נקי, כל כך מואר.

כל יהודי באשר הוא מתרומם בתקופה נפלאה זו, מי יותר ומי פחות. גם אם לא זכינו, בעוונותינו, להפוך ממש את עורינו ולהיהפך לבני אדם שונים בתכלית השינוי, הרי כל יהודי מתקדם בחודש אלול, מוסיף קבלות טובות, חיזוקים לנשמה. באלול, כמו באלול, הרי חוטאים פחות, מקפידים יותר ויותר על קיום המצוות והמעשים. לומדים טוב יותר, מתפללים טוב יותר, מברכים בקול ובכוונה, מכבדים יותר איש את רעהו ומשתדלים בכל הכוחות

להיכנס טובים יותר לימי הדין והרחמים. גם אם ישנן נפילות, ימים פחות טובים, עדיין כל אחד יודע בעצמו שהאלול שלו אינו נראה ככל ימי השנה. שהרי אלול זה אלול...

ואם כן, אין שמחה גדולה מזו, שהנה אנו מתקדמים, אנו רוצים באמת להתעלות ולהתחזק, להשתפר ולהיות מרוצים וטובים לפני אבינו שבשמים. גם אם לא נצליח להשתנות מהקצה אל הקצה, הרי אנו משקיעים באלול יותר בלימוד התורה, בדקדוק הלכה, במידות טובות, בהוספת מצוות. מדברים פחות ופחות לשון הרע ורכילות, מברכים ברכות בכוונה יתירה ומתקרבים באמת אל אבינו מלכנו, ה"ידיד נפש אב הרחמן" שלנו. זוהי באמת סיבה לשמוח! הדברים מבוססים המה על דברי ספר החינוך, שכותב שהקב"ה עשה עמנו חסד מופלא, בכך שאיפשר לנו בכל שנה ושנה לעצור משגרת החיים, לעמוד ולתקן את מעשינו הרעים, לערוך בדיק בית ולשוב בתשובה על החסרונות שלנו. עצם פקידתנו בכל שנה, כותב החינוך, מגיע ממידת רחמי ה' אלינו, כדי שסאת עוונותינו לא תעלה על גדותיה. בדיק הבית והניקיון השנתי שלנו מאפשר לנו לשנות את המאזן, להתחבר אל ה"אדמה לעליון" הפנימי שלנו, אל הרצון הכנה והאמיתי שלנו לעשות נחת רוח ליוצרינו ולהפיק מעצמינו את המירב.

בעל התניא צו"ק"ל מגדיר את קרבת האלוקים המיוחדת של חודש אלול כ"המלך בשדה". בכל ימות השנה שוה המלך בארמון המלוכה, המצוי אי שם בעיר המלוכה, סגור ומסוגר, מוקף בחומת ברזל ובטבעת שומרים הדוקה ומיומנת. והנה, בחודש אלול יורד המלך אל העם, מגיע לשדותיהם של פשוטי נתיניו, משוחח עמם, רוצה בקרבתם ובא עימם בדברי פיוס ואהבה. בחודש אלול יכולים כל נתיני המלך לצאת מבתיהם, לעבור את הכביש ולפגוש את המלך בכבודו ובעצמו, להתחכך עימו, להתקרב אליו, לשטוח קשיים ומצוקות ולזכות לחנינה מלכותית בגובה- העינים, ללא פרקליטים ושרים, אמרכלים ופקידים.

--- והנה דודי ירד לגנו, אל גננו שלנו, הקרוב כ"כ, ו"אני לדודי ודודי לי". הבה וניפגש עם המלך!

•••

לפני מספר שנים עליתי ירושלימה. שם נעצרתי בדרכי למול ערימות הספרים המשומשים, שעמדו למכירה במעלה רחוב גבעת שאול. דפדפתי, הרחתי ועלעלתי, שבוי בקסם הספרים, ספרי ההלכה, הפרשנות, השו"ת והקבצים התורניים המרתקים. עד שלפתע צדה עיני ספר בכריכה כתומה, בשם "החיים במחויבות", אותה כתבה רעבעצן אסתר יונגרייז. דפדוף זריז בספר הוביל אותי לגמוע מספר דפים משובבי לב ונפש, ולהחלטה זריזה, לרכוש את הספר לבני ביתי וגם לי. מאז הפך הספר המשומש, לאחד הספרים השימושיים ביותר בבתינו.

וכשאנו מתחילים כעת את ימי הרחמים והסליחות, ימי תשובה וכפרה, הנה קטע מתוך מדבש מתוך ספרה. בפרק שנקרא "סליחה" מספרת המחברת, ראשת ארגון התשובה האמריקאי "הנני", את סיפורה של ג'ודי תלמידתה, שניתקה קשר עם אחותה היחידה במשך 8 שנים ותבעה אותה על ירושתה של אמה לבית משפט הנכרי, ולאחר השיחה עמה, שיחה רוחנית מופלאה במעלת בקשת הסליחה, המובאת בספר, היא טלפנה לאחותה.

הרבנית יונגרייז מסיימת את הפרק בקטע הנפלא הבא: "לסיום אני רוצה להוסיף, שאף שנוצר רושם מהסיפור כאן, שהצלחתי לשכנע את ג'ודי לטלפן לאחותה במהלך שיחה מהירה, זה בהחלט לא היה פשוט כל כך. זה דרש הרבה שכנועים והפצרות. התנגדותה של ג'ודי משקפת דעה רווחת, שלפיה מי שמתקשר לבקש סליחה

הוא החלש. אבל בעולם התורה ההפך הוא הנכון. זה אשר מסוגל להתנהג בענווה, להתגבר על האגו ולמחול על כבודו, הוא הגיבור האמיתי. התפיסות האלו מיוחדות לילדים מגיל צעיר מאד. את המידה שבה ערכים אלה משפיעים עליהם, הבנתי אחרי התקרית הקטנה שאירעה בבר המצווה של נכדי יעקב."

"זה היה באחד מאותם ימי קיץ לוהטים, אבל שמחת חגיגת הבר מצוה האפילה על החום. בני ישראל ואשתו רבקה אירגנו יום נהדר, ותשומת הלב שהקדישו לכל פרט ניכרה בזרימה החלקה של האירוע. הדרשה שיעקב נשא בקלות וברהיטות היתה המשמעותית מכל. היה רק פגם אחד, החלל הנורא שכולנו הרגשנו בשל חסרונו של בעלי, הוא היה כה מיוחד- האופן שבו בירך את כולם לשלום, דרשותיו מעוררי ההשראה שפשוט חדרו ללב והאופן שבו רקד עם הגברים במעגל בעיניים עצומות, מודה לאלוקים. תמיד בשמחות אנו מרגישים יותר בחסרונם של יקירנו, אבל חזרנו ואמרנו לעצמנו שעלינו להודות על הזיכרונות מהשנים שהיה איתנו. החגיגה עמדה להסתיים. אנשים החלו להיפרד, ואני חיפשתי את נכדי הקטנים ביותר. "איפה הם?" שאלתי את רבקה.

"הם איבדו את הסבלנות ויצאו לשחק בחוץ". קודם לכן, כשהגעתי לבית הכנסת, שמתי לב שהרבה ילדי חסידים שיחקו בחוץ. תמיד ראיתי בילדים אלה שמשחקים ורבים ביידיש, משהו חביב ומקסים. אהבתי להתבונן בהם, לשוחח איתם ולשאול אותם שאלות בנושאי פרשת השבוע. לפיכך שקלתי אם למרות החום כדאי לי להצטרף לנכדי ולראות כיצד הם מתקשרים עם ידידיהם החדשים. בדיוק אז הגיע אלי בריצה נכדי בן החמש יוסף, אחיו הצעיר של יעקב והכריע את הכף.

**בכל ימות השנה
שוהה המלך בארמון
המלוכה, המצוי אי
שם בעיר המלוכה,
סגור ומסוגר, מוקף
בחומת ברזל
ובטבעת שומרים
הדוקה ומיומנת.
והנה, בחודש אלול
יורד המלך אל העם,
מגיע לשדותיהם של
פשוטי נתיניו, משוחח
עמם, רוצה בקרבתם
ובא עימם בדברי
פיוס ואהבה**

"סבתא, בואי מהר!" הוא קרא. "כמה ילדים צוחקים על עקיבא". עקיבא הוא בנה בן החמש של ביתי סלובי, ושני בני הדוד האלה הם חברים נהדרים.

"מה?" קראתי בקול דרמתי בכוונה, "זה נורא! איך ילדי חיידר יכולים לעשות דבר נורא כזה, ועוד בשבת קודש! בוא נלך לחקור את העניין".

בחיוך מלא סיפוק אחז יוסף הקטן בידי, סמוך ובטוח שאטפל בעניין. הוא הוביל אותי החוצה, ואכן מצאנו את עקיבא עומד לבדו ונראה מנודה. "מישהו לעג לך?" שאלתי.

עקיבא המשיך לנעוץ מבטים במדרכה וסירב לענות. "כן", יוסף התערב. "בואי, אראה לך איפה הילדים האלה". ושם במרחק צעדים ספורים בלבד, עומדים במקום שבו ראיתי אותם קודם לכן, היו שישה או שמונה ילדים קטנים. הם היו הילדים הכי מתוקים שאתם יכולים להעלות על דעתכם. לבושים בבגדי

• • •

בראיון לתקשורת האמריקאית הובא בהרחבה, פעמים רבות, סיפור חייה המיוחד של רעבצען יוגרייז, כפי שהיא נקראת בארה"ב. "יש אנשים שכשנשברות להם ביצים, הם בוכים ומתלוננים. ויש אנשים שיקחו את הביצים שנשברו ויעשו מהן חביתה טובה", אומרת הרבנית יוגרייז, כשהיא נדרשת לתאר את פילוסופיית החיים שלה. "אני מלמדת אנשים לעשות חביתה טובה. כשהיינו בגטו, אבי ז"ל, רבי אברהם יוגרייז, לימד אותנו שחייבים לחשוב שיהיה טוב, אפילו אם זה אומר שלפעמים אתה צריך להשלות את עצמך. בשואה, בשביל להחזיר לנו תקווה, הוא היה לוקח מדי יום חתיכת לחם קטנה מהמנה הזעומה שהיתה מוקצבת לנו והיה אוסף את החתיכות לשבת, כדי שנוכל לברך בשבת המוציא לחם מן הארץ. פעם, כשאבא שר את 'שלום עליכם מלאכי השרת', אחי הקטן אמר לו, 'אני לא רואה את המלאכים'. אבא אמר לו, 'המלאכים זה אתם, ילדי היקרים'. הייתי רעבה, מלאת פצעים וחלשה, אבל הרוך של אבא והדברים שאמר בקולו הנעים נתנו לי להבין שאנחנו נעמוד בזה. אבי איבד בשואה את הוריו, אחיו ואחיותיו, את ביתו, כבודו ובריאותו. הוא יכל בקלות לשקוע בדיכאון או לנסות לברוח מהמציאות. אבל הוא אמר לנו, 'אנחנו פותחים בחיים חדשים. לא סתם נשארנו בחיים, אנחנו חייבים לשנות את העולם, להפיץ את היהדות'.

• • •

לפני כשנה התוודענו בצער על פטירתה של הרבנית יוגרייז ע"ה, שחוללה שינוי רוחני עצום בקרב רבבות יהודים בארה"ב וספריה, המעוררים לחשבון נפש פנימי ותורתי, נמכרו בכל רחבי העולם במליוני עותקים. יהי זכרה ברוך.

השבת שלהם, עם הפאות הארוכות והכיפות השחורות הגדולות, הם נראו כמו תמונה.

"האם יכול להיות שמישהו כאן, חס וחלילה, לעג לעקיבא?" שאלתי בידיש.

השתררה דממה, כשכולם מביטים בי בפליאה.

"אם לא עשיתם זאת, הגידו לי", המשכתי, "אבל אם כן עשיתם זאת, עליכם להתנצל. כולכם יודעים איזה דבר נורא זה לפגוע במישהו. בוודאי למדתם ב"חידר" שאסור להלבין פני אדם ברבים. זה החטא הכי גדול!" עדיין היתה דממה.

"מי יהיה הראשון", שאלתי, "להראות את הדרך ולבקש מעקיבא סליחה?" בלי לחכות לתשובה הסתובבתי וצעדתי לעבר עקיבא, שעדיין עמד לבדו. הילדים כולם הלכו בעקבותי, ואחד אחד ניגשו לעקיבא ואמרו: "אני מצטער".

צחקתי בשמחה, ושוב נדהמתי מכוחו של החינוך על פי התורה. אילו באתי בבקשה כזאת לכל קבוצת ילדים אחרת, רוב הסיכויים שהייתי זוכה בזלזול. אבל הילדים הקטנים האלה, בגלל הרקע התורני שלהם, באו לבקש סליחה. בעודי מתבוננת בהם, התנגן בראשי השיר שאנו נוהגים לשיר בבית הכנסת לכבוד התורה: "זהו עץ החיים בשביל אלה שאוחזים בו... דרכו היא דרך הנועם וכל שביליו שלווים".

ומסיימת הרבנית יוגרייז וכותבת: "אילו ג'ודי קיבלה חינוך תורני, לא הייתי צריכה להתאמץ כל כך כדי לשכנעה להתקשר לאחותה. כמו אותם ילדי חסידים היא היתה מבינה שלעשות את הצעד הראשון, לבקש סליחה, אינו מעיד על חולשה, אלא על כבוד וכוח. אבל אילו היתה לה מחויבות לתורה, אולי כל סיפור הניתוק ביניהם כלל לא היה קורה".

להחזיק עפרון הקב"ה צריך לתת כוח".

כוח הראייה

באחת מהשנים אושפז המשגיח בבית החולים לצורך ניתוח בעיניו, וכאשר חזר למסור שיחות בבית המוסר, שיחתו הראשונה היתה קשורה לעינים. וזכורני דבר אחד מתוך מה שאמר המשגיח אז, על נוסח התפילה: "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים", שאין כאן בקשה רק על חזרת השכינה, אלא גם על העינים שלנו, שתהיינה ראויות לראות את חזרת השכינה...

אגב, המשגיח ז"ל סיפר פעם סיפור נפלא, שהגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל ביקר פעם אצל פרופסור גדול לעיניים, ואמר לו כי הגר"א זי"ע אמר שע' בגימטריא שבעים, משום שיש שבעים עצבים בעיניים, והפרופסור ממש נדהם לשמוע זאת, כשהוא מפטיר: "הרי את העצב השבעים גילו רק בשנים האחרונות!", ואילו הגר"א כבר ידע מזה בקדושתו וגדלותו בתורה, לפני כמאתיים שנה.

(מתוך 'דמות' מאת הר' משה ויטו)

"אלול", ותכף מיד כל כך נבהלו עד שכל א' ברח לכיוון אחר. ע"כ. [ואולי הייתה כאן גם רוח הישיבה ששכנה בעיירה].

סיפר המשגיח: בשנת התר"פ או התר"צ היה יהודי גיבור גדול (בשם בליכבוד) שנסע בכל העולם והופיע בכל הקרקסים, והיה כל כך גיבור ששכב על הרצפה, והיו שמים עליו קרש גדול מאוד ובעוד הקרש על גופו היו נוסעים על הקרש מכוניות... ועוד דברים משונים, שהיה שוכב על קרש עם מסמרים כאילו זה מיטה נוחה ומרופדת. לאנטישמים זה לא היה נוח, שקיים יהודי מפורסם עם כזה כוח, ולכן באחת מהפעמים הרעילו את המסמרים שעל הקרש וכך הרעילו אותו עד שנהיה חולה אנוש, וכשרצו לנתחו ביקשו שיחתום, ונתנו לו עיפרון ולא יכול לחתום מרוב חולשה, ואז הוא אמר: "היד ששברה שלשלאות של ברזל כמו נייר, לא יכולה להחזיק עיפרון". ואז התפרסם הדבר והגיע לאוזנו של מו"ר המשגיח דמיר, והוא דיבר על זה וכך אמר: "בליכבוד חשב שכוח צריך רק כדי לשבור שלשלאות של ברזל, הוא לא יודע שגם בכדי

לכתיבת הכתובה. בסביבות השעה תשע ניגשו לחופה - והנה רבינו מופיע! זירז את החופה בתל אביב, ומיהר לחתונת בנו של השכן מהרחוב הסמוך, בדירה הקודמת! החתן מיהר אליו: "כל עכבה לטובה, עכשיו אני יודע מדוע התאחרה החופה!". ראש הישיבה סידר קידושין, ורבינו בירך את שבע הברכות!

(מתוך 'רבינו האור לציון')

אודות הכלה ומשפחתה, בירך בחום, והתנצל: "בדיוק באותו יום עלי להיות בתל אביב, לסדר קידושין אצל תלמיד", ב"אולמי תל אביב", למי שזוכר. "אשתדל, בלי נדר. מכל מקום, שיהיה הקשר של קיימא והבנין עדי עד, ותקימו בית של תורה וגדולה לשמחת הורכים!". "אמן", ענה נרגש.

ראש ישיבתו, הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל, אמור היה להגיע בהסעה עם הבחורים, ולסדר את הקידושין. ההסעה התאחרה, והשעה התאחרה. בשמונה וחצי הגיעו. התפללו ערבית, ישבו

'אני לא יודע לבחור ארבעת המינים, אני מבקש ממך ריבונו של עולם שאתה תבחר לי את ארבעת המינים!'

הרב בנימין גולד

"תמים תהיה עם ה' אלקיך (דברים יח', יג')

וכתב רש"י - התהלך עמו בתמימות ותצפה לו וכו'.

ההולך תמים עם ה', מלבד עצם הציווי שמקיים רצון ה', הרי יש לו הבטחה כפי הכתוב במשלי (י, ט) "הולך תמים ילך בטח" - מי שהולך תמים עם ה' ילך בטח, יקבל מבוקשו כמעלת תמימותו ובטחונו בה' יתברך.

ידוע מה שאמר מרנא החפץ חיים זיע"א שבתפילה צריכים לבקש מהקב"ה כל מה שאדם צריך ואפילו הדברים הפעוטים ביותר, יש לבקש כעניי המבקש בפתח, וכך היה אומר לכל יהודי שהיה פונה אליו, יש לך את האפשרות לדבר עם הקב"ה באופן נוכח ולבקש כל דבר, וכן הוא היה נוהג בתפילתו לדבר עם הקב"ה כדבר בן אל אביו.

וכמו שסיפר בנו רבי אריה לייב הכהן פופקא זצ"ל: "דרכו היה גם בימי נעוריו להתבודד לפעמים, ולחשוב עם נפשו. זכורני כי בימי נעורי סיפרו לי אנשי עירו איך שמר אבי גם בתחילת בואו לראדין - והוא היה אז עלם צעיר - היה לפעמים מתבודד בעליית הנשים של ביהמ"ד ומדבר עם נפשו. והם,

נערי ביהמ"ד, היו מטפסים על הארונות של הספרים, לראות דרך החלונות של העליה מעשהו, והיו מתלוצצים אח"כ ממנו כדרך נערים. וגם אני, זוכר עוד מימי קטנותי, שהיה מתבודד פעמים הרבה בשדות העיר ועושה חשבון עם נפשו על כל מעשי יום ויום. תפילה שיהודי מתפלל בתמימות, בבטחון כי הקב"ה בידו הכל והוא קונה הכל, היא התפילה המקובלת יותר לפניו יתברך.

בספר אמונה שלמה מביא מעשה נפלא ששמע מהגאון רבי חזקיה מישקובסקי שליט"א מה שהוא שמע מראש ישיבת כפר גנים הרב גריינמן שליט"א, וכך הוא סיפר: הרב גריינמן סיפר שכשהתקרב חג הסוכות הוא ישב וברר ארבעת המינים, כמובן שבוררים את המהודר שבמהודר, והיה שם איזה שהוא מו"צ רב מירושלים שברר איתו יחד וסיפר לו את הסיפור הבא.

בבני ברק ארגנו מכירת ארבעת המינים בזול לבני תורה, הסחורה היתה לא הכי יפה אך בהחלט מהודרת ונחמדה, מורי הצדק שם החליטו שיענו רק על שאלות ספציפיות כדי לחסוך זמן, רק אם למישהו יש שאלה ספציפיות יבוא ישאל ויענו לו, וכך יוכלו לתת מענה לכולם.

הגיע איזשהו יהודי שנראה פשוט רוסי בעל מבטא רוסי, שאמר 'כבוד הרב אני מבקש סליחה' הרבנים אמרו שיענו רק על דבר

מסויים 'אני רוסי אתה בטח שומע לפי המבטא, כשאני הייתי ילד הרוסים לא אפשרו ליהודים לשמור תורה ומצוות, אני בכלל לא ידעתי שיש אלוקים כולם פחדו ולא סיפרו לי כלום על היהדות, ידיעותי בנושא יהדות שאפו לאפס, אך נאמר לי שאני משתייך לעם היהודי, הגעתי לארץ התחלתי לאט לאט להכיר את אלוקים לאט לאט אני לומד, אני עליתי לארץ לפני שנים, ולגבי ארבעה מינים אני לא יודע אפילו איזה שאלות לשאול, אני בחרתי לי מספר סטים שנראו לי מבחוץ יפים, בבקשה תגייד לי אם מה שבחרתי טוב או לא טוב'.

הרב הסכים לבדוק לו סטים שלו ושל בניו, מה אפשר לומר ליהודי רוסי שבאמת רואים את הרצון שלו לדעת וללמוד והכל בתמימות. הרב לקח את האתרוג הראשון ולא האמין למראה עיניו האתרוג היה מושלם נקי נקי בלי בליטות ובלי שקיעות! חשב הרב נו מילא יכול לקרות, הוא לקח את האתרוג השני ופליאתו היתה עצומה, האתרוג השני היה מהודר ברמה גבוהה מאוד לא פחות מהאתרוג הראשון! הרב היה המום, הוא לקח את האתרוג השלישי הוא היה מהודר להפליא ממש כמו האתרוג הראשון והשני! הוא חשב שאולי הוא לא רואה טוב ולכן הוא הלך להראות את הפלא הזה לשאר הרבנים שהיו שם, הם הסתכלו ונדהמו מהאתרוגים המהודרים, ואמרו האתרוגים האלה זה פסגת ההידור, הלוואי שנזכה השנה לקיים את המצוה עם כאלו אתרוגים מהודרים. לאחר מכן המורה צדק בדק את הלולבים, הלולב הראשון היה

מהודר להפליא סגור לגמרי וירוק! הרב כמעט יצא מכליו, הלולב השני היה מהודר לא פחות מהראשון! והלולב השלישי היה מהודר לא פחות מהשני! הרב פשוט היה המום, חשב לעצמו זה הרי לא יתכן יש פה כנראה כישוף או משהו כזה, הרי היהודי הרוסי לא יודע לבחור איך הוא זכה בכאלה סטים ארבעת המינים לו ולבניו. היהודי הרוסי, ראה שהרב היה ממש המום ממה שראה, ושאל אותו לגבי סיבת פליאתו? הרב הסביר לו את האוצר הגדול שנפל לידי, ארבעת המינים שממש בפסגת ההידור שעולים הן רב בכל מקום, והוא מתפלא איך הוא זכה לכך? ענה היהודי הרוסי 'אני חי עם האלקים, דיברתי אל האלוקים לפני שהגעתי לכאן, אמרתי, אלוקים אתה יודע שאני אוהב אותך יודע מה שאני עברתי ברוסיה, לא הרשו לי לדעת שאתה קיים, לא נתנו לי ללמוד אותך, אם היו מרשים לי אתה יודע שאני הייתי דבוק אליך, הגעתי לארץ ואני משתדל לאט לאט ללמוד ולדעת אני לא יודע הלכות אני לא יודע לבחור ארבעת המינים, אני מבקש ממך; ריבונו של עולם שאתה תבחר לי את ארבעת המינים!'

אומר הרב מישקובסקי. אין לנו מושג כמה הקב"ה אוהב כל יהודי ויהודי, והכי חשוב "תמים תהיה עם ה' אלקיך" אותו יהודי זכה לכך בזכות אמונתו התמימה בבורא עולם.

המידות, שבו היו התלמידים משקיעים כוחם ומרצם ותשומת ליבם לעבודת המידות. נכדיו מספרים שכשהיו מראים לרבי את התעודות שלהם שקיבלו בחיידר, היה דבר ראשון שם עינו על הציון במידות ודרך ארץ. הוא היה מדגיש שזה המבחן האמיתי על מהותו של האדם, עוד יותר מההישגים בלימוד.

פעם ראה שני בחורים אשר כל אחד מהם החזיק בידו מזוודה, אמר להם הרבי: "אם כל אחד מכם היה מחזיק את חבילתו של רעהו הייתם מקיימים חסד בגופכם, עתה שכל אחד מכם אוזח את חבילתו שלו, הנכם סתם סבלים פשוטים".

פעם נתבקש חתן לפני נישואיו מהרבי, להכין תכנית רוחנית מפורטת בכתב, במה עליו להתחזק לקראת יומו הגדול. הבחור נכנס לאחר כמה ימים אל הרבי והציג לפניו את אשר כתב. הרבי התבונן ברשימה ואמר לו: "הכל טוב ונכון, אך שכחת לציין את הדבר העיקרי!", ותוך כדי דיבור הוציא הרבי עט מחיקו והוסיף לרשימה: "מידות מעל הכל".

(מתוך 'המודיע' ה' במנחם אב תשע"ז)

בהזדמנות אחרת סיפר אותו חסיד לרבי, שבעת אמירת ה'הלל' בבית הכנסת הפריעו לו ילדיו מאד, ואחר ה'הלל' ממש כעס עליהם. ענה לו הרבי: "הלל הוא מצווה דרבנן, ואילו איסור כעס הוא דאורייתא!"

בעודו צעיר לימים, כשנכנס ליל התקדש חג לעריכת הסדר, הלכה בתו הקטנה, משכה את המפה הצחורה וכל השולחן הערוך התהפך על הרצפה בקול רעש גדול. באותו רגע רץ הרבי לביתו, הרגיעה ופייס את מבוכתה הגדולה.

בחג הסוכות היו בני הישיבה מברכים על הד' מינים המהודרים של ראש הישיבה הנערץ. קרה פעם שאחד התלמידים ניגש בדחילו ורחימו לאתרוגו של רה"י, ומיד כשקיבל את פרי ההדר, נפל האתרוג מידו ונפסל לתדהמת העומדים במקום. הרבי רץ מיד לאותו בחור להרגיעו על מה שקרה, ולראות שלא יתעצב על ליבו.

חינוך למידות טובות

רבינו היה דוגל תמיד בסיסמה כי "המידות הן מעל הכל". הוא חינך למידות טובות ודיבר על זה בהזדמנויות רבות. בעידודו ובהשראתו היו מונהגים בבתי החינוך של חסידות סלונים 'חודש

להתמודד עם הפן הכלכלי: "האם אתם ערוכים מבחינה פיננסית לפרויקט מעין זה? האם ערכתם חשבון הוצאות משוערות בצורה מסודרת?" - ברר רבינו, ומשהשיבו מנהלי המכון בשלילה, תוך שהם תולים את יהבם באביהם שבשמים - נענה רבינו והבהיר: "סבורני שהחפץ חיים לא היה נוהג כך!", ובזה סתם את הגולל על הפרויקט כולו...

(אורחות החיים' ממרן הגרא"מ שך זצוק"ל)

הרי לנו, כי אין ליטול סיכונים חסרי אחריות, ואין לפעול אפילו במילי דשמיא- בטרם ברור כיצד ניתן יהיה להחזיק מעמד מבחינה כלכלית. אם נפעל לאור הדברים הללו, לאור ההוראה הברורה הזו מבית מדרשו של רבינו- אין ספק כי קשיים כלכליים רבים לא יצוצו מלכתחילה, והצורך להתמודד עמהם בשלב מאוחר יותר- יחסך מטבע הדברים...

ואמנם, כאשר הציגו מנהליו של מכון תורני מסויים, תכנית מסודרת ונרחבת לפרויקט גדול וחשוב- התעלם רבינו מהתוצאות הברוכות שעשויות היו להיות לפרויקט, או מגודל הזכות הכרוכה בו, וביקש לברר בראש ובראשונה כיצד בדעתם של המנהלים

"מדהים לראות עד היכן הייתה זהירותו בכבוד הבריות. עקבתי אחר תשובותיו והבחנתי כשהוא מצטט אחרונים אפילו מבני דורו ומקשה עליהם לפעמים קושיות עצומות, מעולם הוא לא מסיק בלשון 'ודלא כפלוגי' או 'ואין הלכה כדבריו' וכדו' אלא כותב את ההשגות ולא מסיק כלום, ועל הקורא מוטל להבין הכוונה. "בלתי ניתן לסיים מבלי להביא את העובדה על יהודי ת"ח בלונדון שבתקופה מסוימת היה מגיע למו"ז דבר יום ביומו עם שאלות בהלכה והיה דן לפניו ואף היה רושם את תשובותיו. לאחר תקופה החליט הלה להו"ל ספר מכל הפסקים שרשם ממו"ז, הלה עבד על הספר זמן רב וקרא לספר בשם "שו"ת הגרי"ש אלישיב שליט"א". כשנודע הדבר למו"ז חרה לו הדבר מאוד, כי הרי בענוותנות מעולם לא הסכים להדפיס את תשובותיו באופן רשמי. אולם, לאחר שהבין כי הלה השקיע זמן והון רב, החליט מו"ז לא לאכזבו אולם תחת השם "שו"ת הגרי"ש אלישיב שליט"א" שיקרא לו שם אחר, מו"ז בירר ושמע שהספר נמצא עדיין בכריכה, ובירר מיד כמה יעלה לו להחליף כריכות ולרשום שם אחר, ואכן מו"ז הוציא מכיסו הפרטי את כל סכום החלפת הכריכות ושילם למחבר כדי שיוכל להחליף את כל הכריכות ללא כל נזק. כמו"כ בירר מו"ז אם יוכל להיות למחבר עוד נזקים ח"ו, ורק לאחר ששמע שזה הנזק היחיד נרגע מו"ז ואכן המחבר קרא בסוף לספר "השיב משה".

(מתוך המבשר תורני תשע"ז/יעקב היזלר)

עובדה נוספת ומעניינת אנו שומעים במהלך השיחה המיוחדת: "בצעירותי כשהייתי בשבת עם משפחתי בבית מו"ז, היינו אמורים במוצ"ש ללכת ביחד עם מו"ז לבר מצוה. בינתיים ישב מו"ז ליד השולחן והנה בשמונה ורבע אני רואה אותו לובש את החליפה בכדי לצאת מהבית, אמרתי לו "הרי סיכמנו שיוצאים בשעה שמונה וחצי לבר מצוה?" ענה לי מו"ז אני הולך ל'אהל שרה' ולא לבר מצוה, לא הבנתי את דבריו, ואמרתי לו פעם נוספת שעכשיו כבר שמונה ורבע ועוד מעט צריך לצאת, הרים מו"ז את קולו ואמר לי: "חמש דקות הלוך, חמש דקות חזור וחמש דקות לימוד לא כדאי! ועוד לפני שהספקתי לקלוט מה הוא אמר, כבר שמעתי את הדלת למטה נסגרת... בכזו תקיפות בכזו חוזקה... ולא ניסה בכלל לראות איך אני מגיב. מזמן כבר היה בחוץ, ושלא תטעו בשמונה וחצי הוא כבר היה בבית בחזרה, חשבתי שאחרי המשפט הזה אולי עכשיו הוא כבר יתעכב שם עוד איזה חצי שעה... אולם כמסוכם הוא חזר בשמונה וחצי אז יצאנו לבר מצוה.

"מעובדה זו למדתי שמלבד ניצול הזמן, הוא העדיף את הלימוד האיכותי ללא כל הפרעות ב'אהל שרה' אפילו אם זה יהיה פחות זמן, מאשר ללמוד יותר זמן בבית שזה לרוב עם הפרעות.

כבוד הבריות

לסיום, שח לנו הגרא"צ שליט"א על כבוד הבריות של רבנו וכבוד ת"ח כפי שראה אצלו.

גם כאשר הגיעה אל ביתה היא לא רצתה לבכות, כי אביה, הלא הוא בעל ה'לשם', התגורר אצלם, והיא לא רצתה לצערן. היא פנתה אל מחסן צמוד לבית ושם פרצה בבכי רב, שהיה עצור אצלה כבר יותר משבועיים

התפילה האמתית שבזכותה נולד הרב אלישיב

הרב ישראל ליוש

היא פנתה אל מחסן צמוד לבית ושם פרצה בבכי רב, שהיה עצור אצלה כבר יותר משבועיים.

לאחר שנרגעה מעט חזרה אצל ביתה, וכשראה אביה את עיניה האדומות שאל אותה: "מה לך ביתי? מדוע עינייך אדומות כל כך?", בתחילה היא ניסתה להתחמק וטענה שיש לה דלקת עיניים קלה, אבל אביה החכם והרגיש לצרת בתו, הבין כי היא בכתה, ושאל אותה על סיבת הבכי. לא נותרה בידיה ברירה והיא ספרה לאביה - כשנחל

של דמעות שוב פורץ מעיניה - שתקוותם האחרונה גם היא נגוזת, והוחלפה בבשורה מייאשת. "הפסוק אומר" - אמר בעל הלשם לבתו - "קרוב ה' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת, מהי התוספת באמת? מהי קריאה שאינה של אמת? אלא" - הסביר הלשם - "יש שקוראים אל

ה' אבל הם תולים תקווה גם במושעים נוספים, ברופא או ביועץ כאלו ואחרים, אבל יש שקוראים אל ה' אחרי שאבדו כל תקוה אחרת, או-אז קריאתם אל ה' היא 'באמת', היא פורצת מעומק הלב, ובכוחה לפתוח שערי שמיים!". ואז פנה הלשם אל בתו ואמר לה: "הבכי הזה שבכית אחרי ששמעת את דברי הרופא, הוא קריאה אל ה' 'באמת', קריאה זו אחרי שאת מרגישה ש'אין עוד מלבדו' ורק הוא יכול לעזור לך, היא בעזרת ה' תיענה!". ואכן כך היה, לתקופת השנה ההורים נענו ונולד להם בנם יקירם, הלא הוא מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, שהאיר את העולם בתורתו.

"הוא ינוס אל אחת הערים האלה וְחָי" (דברים י"ט, ה')

הגולה לעיר מקלט יושב שם עד מות הכהן הגדול. הגמרא במסכת מכות (דף י"א ע"א) אומרת, שאמו של הכהן הגדול היתה מספקת ליושבי ערי המקלט מים ומזון, כדי שלא יתפללו על בניהן שימותו. שתי תמיהות תמהו המפרשים על דברי הגמרא: האחת, מדוע חששו האמהות מתפילות של רוצחים, וכי תפילות רוצחים עלולות להתקבל ולהמית את הכהן הגדול? ועוד תמוה, מה יועיל להן נתינת מים ומזון לרוצחים, וכי בעבור זה יפסיקו כבר להתפלל, והרי הם רוצים לצאת משם בכל מאודם, ולשוב לביתם?

אלא, תפילה הבוקעת ממעמקי הלב, יש בכוחה לבקוע שערי מרום, גם אם המתפלל הוא רוצח, כשם שהחרב בכוחה להרוג, אף אם יחזיק אותה אדם חלש, כך התפילה, כאשר היא נובעת ממעמקי הלב יש בכוחה להועיל, אף אם המתפלל רוצח. ובזאת תתיישב אף התמיהה השניה: אכן, גם אחרי שקיבלו מאם הכהן הגדול לחם ומים, הם המשיכו להתפלל שימות, אבל התפילה הזו כבר לא היתה ממעמקי הלב, כמו התפילה ההיא לפני הלחם והמים, ואם כן לתפילה כזו, האם כבר לא חששה...

• • •

שנים אחרי שנישאו ר' אברהם ורעייתו, הם לא נפקדו בזרע של קיימא. בעצת ידידים הם החליטו לנסוע לוינה, לרופא בעל שם עולמי, מומחה גדול בתחום, ולשאול בעצתו אולי ימצא מזור למכאובם. שבועיים ימים ארכה הדרך לוינה. הם עברו אותה בשלום, אך הם יצאו מהרופא בפחי נפש, גם הוא לא היה איש בשורה, להיפך, הוא רק ייאש אותם יותר, שבדרכי הטבע לא נראה כי יהיה להם אי פעם פרי בטן. בשורת האויב נפלה על אזנם כרעם ביום בהיר, הרי כל תקוותם בעת האחרונה היתה הביקור אצל הרופא המפורסם.

שבועיים ימים ארכה הדרך חזרה הביתה, ובכל הזמן הזה עצרה האם את דמעותיה, ולא נתנה לבכיה דרוו. היא התביישה לבכות לפני כולם, גם כאשר הגיעה אל ביתה היא לא רצתה לבכות, כי אביה, הלא הוא בעל ה'לשם', התגורר אצלם, והיא לא רצתה לצערן.

<< המשך מעמוד 7

הרב גוסטמן בלט במגוון תכונות נוספות: הוא היה מקורי בחשיבתו, למדן מיוחד, בעל חסד גדול ועצותיו היו טובות ונבונות. כל רגע במחיצתו הפך לזיכרון יקר, כי הוא היה צדיק יחיד ומיוחד. (מתוך 'בהיכלם' - הרב יהושע לייף ר"י נר יעקב בסיפורים מהיכלם של גדו"י)

זכיתי לפגוש בפקחות יוצאת דופן כזו אצל ראש ישיבתי ר' בייניש פינקל, וגם אצל הרב גוסטמן. פקחות זוהי היכולת הנדירה לקלוט את המצב לאשורו ולדעת איך להגיב בדיוק באופן הנכון. והיא מכילה הרבה יותר מאשר החכמה והתבונה.

פעם הבחין בו אדם והחל לצעוק עליו: "מה אתה משתטה כאן?" צעק, וצעק ולא נחה דעתו עד שנגש אליו וסטר בחזקה על לחיו. כשיצא מהמקוה קרא למשמשו נתן בידו מעטפה והורה לו ללכת לבית הפוגע ולתת לו את המעטפה.

ענוותנותו המופלאה של כ"ק מרן האדמו"ר ר' שלומקה מזוועהיל זצוק"ל.

הרב מנשה גליקזאהן

"לְבַלְתִּי רוּם לְבָבוּ מֵאַחֲיוּ" (דברים י"ח, כ')

בפירוש הרמב"ן על התורה כתב על פסוק זה וז"ל: נרמז בכאן בתורה, איסור הגאות. כי הכתוב ימנע את המלך מגאות ורוממות הלב, וכל שכן האחרים שאינן ראויים לכך. כי בראוי להתרומם ולהתגדל יזהירונו להיות לבבו שפל ככל אחיו הקטנים ממנו, כי הגאווה מידה מגונה ונמאסת אצל האלוקים אפילו במלך, כי לה' לבדו הגדולה והרוממות ולו לבדו התהילה. ובו יתהלל האדם כענין המבואר ע"י המלך שלמה (משלי ט"ז ה') "תועבת ה' כל גבה לב" וכתב (ירמיה ט' כ"ג) כי אם בזו יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי וגו' ע"כ.

של מידות ואצילות נפש שאין דומה להן.
רץ לקבל בזיונות

בירושלים עיר הקודש היתה אישה שכונתה 'יענטלה די משוגינע'- יענטלה המשוגעת. לא לחינם זכתה בכינוי הנכבד הזה ביושר גדול היא הרוויחה אותו. מנהג היה לה לעמוד בחוצות ירושלים, ולפתוח את פיה כנגד העוברים ושבים. הבעיה הגדולה ביותר היתה, שהיא היתה מדברת בטוב טעם ודעת... לא

לכולם אמרה את אותם דברים- למלמד היתה אומרת מה ההורים חושבים עליו, לראש כולל היתה אומרת מה שהאברכים מדברים עליו. כל אחד קיבל בנפרד, וכמובן בקול רעש גדול.

במלחמת תש"ח, כשהתעופפו פגזים. מצאה יענטלה משכן באותו מקלט שבו היה הרבי מזוועהיל רבי גדליה משה גולדמן זצ"ל. כשהפגזים עפו היא היתה שותקת, אבל כשהשתק בחוץ, התחילו הפגזים שלה. היושבים במקלט, שלא היו יכולים לשאת את ההתקפות שלה, החליטו שבהפוגה הבאה יחליפו לה מקלט. למה שלא ייהנו עוד כמה יהודים ממנה?... אבל, לפני שנקטו בצעדים מעשיים, חשבו הלא הרבי יושב כאן, ניגש אליו ונשאל אותו אם מותר לעשות כך. נגשו ושאלו האם מותר להחליף מקלט לאותה אישה שיושבת כאן ומביישת אנשים? אמר הרבי "בוודאי מותר, איזו שאלה בכלל. רק לפני שאתם עושים את זה ברצוני לספר לכם מעשה מאבי ר' שלומקה

מזוועהיל זצ"ל בהיותינו בגולה היתה לי אחות, היא היתה חולה במחלה שגרמה לה להיות במצב של סכנת נפשות בכל פעם שחומה עלה. פעם אחת, טיפס החום ועלה לארבעים מעלות, ולא הצליחו להורידו בשום צורה שהיא הילדה קדחה, והרופאים שהוזעקו אליה לא הצליחו להועיל. והודיעו להורי, שבעוד זמן קצר תהיה הילדה בגן עדן ח"ו. אבי התעטף במעילו, ורץ החוצה. קראה אחריי אמי הרבנית, לאן אתה הולך במצב כזה? אמר לה: 'רץ אני לחפש בזיונות.'

אבי היה ממונה על שכר הלימוד ובמסגרת תפקידו ניגש לאשה אחת ואמר לה משהו, בתגובה היא יצאה אחריי והחלה לצעוק עליו בקולי קולות. תוך רגע נהייתה סביבו התקהלות של אנשים שניסו להבין במה מדובר. הוא נשם עמוק את הבזיונות, ולאחר מכן חזר הביתה ואמר ברוך ה' לא יקרה לה כלום. וכך היה. החום ירד והבת יצאה מכלל סכנה. זמן מה לאחר מכן חזר הסיפור ונשנה, הוא יצא החוצה לחפש בזיונות אבל לבסוף חזר הביתה נאנח ואמר: לא מצאתי בזיונות... ובאותו יום הבת נפטרה.

פנה הרבי לשואלים: "מותר להוציא את האישה אם היא מביישת אנשים, אבל הקב"ה שלח לנו אותה כמתנה, שהרי בבזיונות נפדים ממוות, הנוותר על כזאת מתנה דווקא כעת?"

ענק שבענקים היה כ"ק מרן האדמו"ר רבי שלומקה מזוועהיל זצוק"ל. ישועות ומופתים מעל לדרך הטבע הרבה לעשות בקרב עמך בית ישראל שהיו באים להתברך מפי קדשו. וכגודל גדלותו ורוממותו כך גודל ענוותנותו ושפלותו. תדיר היה מתהלך בשפלות הרוח כאחד האדם. בספר 'אדרבה' הובאו סיפורים מרטיטים, אודות מידת הענוה שפיעמה בו במלוא העוז בכל עת מצוא.

מופת של מידות ואצילות

סיפר רבי אלימלך בידרמן, רבי שלומקה מזוועהיל זצוק"ל היה נוהג לעשות ישועות ומופתים רבים במקוה. פעם הבחין בו אדם והחל לצעוק עליו: "מה אתה משתטה כאן?", צעק וצעק ולא נחה

דעתו עד שניגש אליו וסטר בחזקה על לחיו. כשיצא מן המקוה, קרא רבי שלומקה לרבי אליהו רוט, נתן בידו מעטפה והורה לו ללכת לבית הפוגע ולתת לו את המעטפה הזו. כשהעביר ליעדה את המעטפה עם סכום הכסף הנכבד שהכילה, הודה לו המקבל נרגשות: "החיית את נפשי! הייתי זקוק לזה ביותר!". חזר וסיפר על תגובתו של האיש לרבו. אמר לו רבי שלומקה: "כשצעק עלי חשבתי לעצמי, הלא לא עשיתי לו כלום, מפני מה הוא צועק עלי? אין זאת אלא שמשוהו כואב לו. מה יכול לכאוב כל כך? או שיש לו בעיות בשלום בית, או שקם היום על צד שמאל, או שחסר לו כסף. חשבתי, שאם הבעיה היא כסף, ביכולתי לעזור לו."

את ההשלמה לסיפור קיבל ר' אליהו רוט ביארציט הראשון של רבי שלומקה מזוועהיל. מקבל המעטפה קם והכריז "יש לי מופת מהרבה. וסיפר כי בביתו היה עוני נורא, כמו בבתים רבים בירושלים של אותם ימים. כשהגענו למצב שלא היה אפילו לחם לאכול, הזהירה אותי זוגתי שבלי כסף אני לא אחזור הביתה. בדיוק באותו רגע דפק משהו בדלת. ר' אליהו רוט הגיע אלי עם המעטפה... והיו הבריות משתאות אח! מופת מהרבה. ואין איש יודע, כי המופת אכן מופת הוא. אלא שהוא התחיל עוד הרבה קודם לכן. בעצם הנתינה, ואין הוא מופת של נבואה, אלא מופת

בחלומות הגרועיים ביותר לא העלה האב בדעתו שזו תהיה קבלת הפנים של בנו. הוא מנסה ניסיון אחרון: "בבקשה, תן לי להיכנס לרגע, אני רוצה לחבק אותך... אני רוצה להניח את המזוודות, הן כבדות..." אך הבן בשלו: "זה לא הזמן... לך למלון, נפגש בצהריים..."

"מלך אוהב צדקה ומשפט" • חיזוק לחודש אלול

הרב אהרן כהן

"שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים תִּתֶּן לָהּ בְּכָל שְׁעָרֶיהָ" (דברים ט"ז, י"ח)

בכל שנה דן אותנו הקב"ה בימים נוראים אלו, או כפי שכתב הגר"י לוינשטיין זצוק"ל "ימים מיוחדים אלו", במשפט צדק. באחת משיחותיו של הגר"י לוינשטיין, אמר שהאדם צריך לדעת, שאם לא יעמול לקרב את רעיון ה'משפט' ללב, הוא יהיה מאד רחוק מהרגשותו, ולכן יש צורך בעמל מיוחד בחודש אלול, לקרב ללבנו את מציאות המשפט, עד שישב אל ליבו. הרוצה לראות יבחין בכל אשר יפנה, כי הכל תלוי במשפט, אין שום ויתור, וכבר אמרו חז"ל: "כל האומר הקב"ה ותרן הוא, יוותר ח"ו".

אנו נמצאים בפתחו של חודש אלול. ידוע שרבי יצחק בלאזר זצוק"ל כשהגיע ר"ח אלול, היה עולה על הבימה, פותח את ארון הקודש ומודה להקב"ה על המתנה הנפלאה של חודש אלול. ר' שלום שבדרון זצוק"ל כשהיה דורש על אלול ועל "קול דודי דופק" היה מביא את המשל הבא:

הייתה פעם משפחה אחת באמריקה שבנה הגדול התחתן, הקים משפחה ועבר להתגורר בארץ ישראל. במשך כמה שנים לא התראה עם הוריו, משום שבאותם ימים הנסיעה הייתה כרוכה בהוצאה כספית גדולה ומצבם הכלכלי של ההורים ושל הבן לא היה שפיר. כשהזקינו ההורים, כתב האב מכתב לבן שמעבר לימים:

'בני יקירי, אנחנו כבר לא צעירים, ונפשנו יוצאת מגעגועים אליך. שנים רבות לא התראינו אתך, איננו מכירים את משפחתך, לא זכינו לראות פנים אל פנים את ילדך.

'בני מחמד, הגיעה העת שנתראה, ואם לא עכשיו – מי יודע אם עוד נזכה לכך. ומכיוון שאתה טרוד לפרנסת בני ביתך – הוסיף האב במכתבו – אני מוכן לנסוע אליך, לארץ ישראל. טרדות הדרך קשות מאד לאמא, ועל כן אבוא בגפי.

הבן קיבל את המכתב, והשיב כי הוא נענה להצעה בשמחה, ומצפה בקוצר רוח לביקורו של האב בביתם.

מועד הנסיעה נקבע לעוד חודש. מאז ועד מועד הנסיעה הרבה האב לפקוד את החנויות השונות בעירו, ורכש על ימין ועל שמאל

כל מיני חפצים נאים, אותם יקח עמו בנסיעתו לבנו, כדי לחלקם כמתנות לבני הבית, איש איש ומתנתו. בכל לילה, לפני שהיה עולה על יצועו, היה משוחח עם אשתו על המפגש המיוחל, מפרט באזניה את המתנות שרכש היום, וציין למי מיועדת כל מתנה... יום לפני הנסיעה ארז האיש את חפציו במזוודה, ובמזוודה השניה – ארז את שלל המתנות שרכש. בלילה הוא לא עצם עין מרוב התרגשות. עם שחר, מיד לאחר התפילה, עזב האיש את ביתו ושם פעמיו אל הנמל, משם יפליג אל בית בנו שמעבר לים. הנסיעה ארכה כמה שבועות. בכל שיחותיו עם שאר הנוסעים, חלק עמם את הרגשותיו ותחושותיו לקראת המפגש עם בנו ועם בני משפחתו. הוא סיפר להם על נכדיו, פרט את שמותיהם ואת גילם וספר על המתנות הרבות שהביא עמו לבני משפחתו האהובים. בלילה, כשהיה עולה על יצועו בחדרו באניה, היה מהרהר על המפגש הצפוי לו עם בנו ועם נכדיו, שבודאי יקבלו את פניו ברציף הנמל בארץ ישראל. לבו פעם בחזקה מרב התרגשות והוא צפה בקוצר רוח לסיימה של ההפלגה הארוכה והמתירה.

והנה סוף סוף הגיעה האניה לארץ ישראל ועגנה בנמל. ירד האב מן האניה, בקושי רב נשא את שתי מזוודותיו הכבדות, צפה לפגוש בנמל את בנו יקירו שאותו לא פגש שנים רבות, ואת נכדיו שאותם לא ראה מעולם. אך מה רבה היתה אכזבתו כשנוכח שאיש לא בא לקבלו.

הוא לא ידע לפרש את הסבה לכך. חשב על אפשרויות שונות, ונחם את עצמו: כנראה אינם יודעים את התאריך המדויק של הגעתו, ומי יודע, אולי נבצר מהם להגיע מחמת איזו סבה. "אני מקווה" – הרהר בלבו – "שכולם בריאים ושלמים ושום דבר רע לא ארע להם".

גרר את המזוודות בכבדות ונאלץ לעשות לבדו את דרכו לבית בנו. מקום מגוריו וכתובתו היו רשומים בפנקסו, והוא שכר את שירותיו של נהג שיוביל אותו אל היעד. כל הדרך גאו רגשותיו. הוא הרהר בלבו כיצד תיראה קבלת הפנים בבית בנו. פנה לנהג בהתרגשות ואמר לו: "הם ודאי תלו על דלת הכניסה שלטי 'ברוך הבא' ססגוניים לכבוד בואי... עוד מעט אני עתיד לפגוש את נכדי, שלא ראיתם מעולם. הם ודאי יתנפלו עלי ויקראו 'סבא, סבא' ואני אחבקם ואנשקם בכל כחי..."

והנה סוף סוף מגיעים אל היעד. נפרד מהנהג, משלם לו את שכרו, נוטל את מזוודותיו ופונה לבית בנו. זו שעת בוקר מוקדמת מאד, עדין לא עלה השחר ואין נפש חיה ברחובות. מגיע אל הבית, מביט אל שער הכניסה – ואינו רואה שום שלט או סימן

אחר המקבלים את פניו. פניו נפולות: מה קורה כאן? הוא מתפלל בלבו שהכל כשורה. דופק בדלת. לבו פועם בחזקה. עוד רגע יפגוש בבני משפחתו היקרים, ואז בודאי גם תבוא התעלומה על פתרונה – מדוע לא קבלו את פניו, כפי שמצופה מהם. הוא דופק דפיקות חרישיות, כדי לא להעיר את השכנים בשעת בוקר מוקדמת – אך אין קול ואין עונה. מגביר את הלמות הדפיקות, אך אין מענה. הוא נבוך: מה יעשה עתה? לאן יפנה?

כמוצא אחרון הוא מנסה שוב את מזלו, אולי הפעם מישהו מבני הבית ישמע את דפיקותיו. ואכן, סוף סוף יש מענה. הוא שומע קולות של צעדים מתקרבים באיטיות.

הדלת נפתחת, ומי בפתח? הבן-יקיר, בכבודו ובעצמו. אלא שהבן היה לבוש בגדי שינה, עיניו עצומות למחצה, נראה שהדפיקות העירו אותו משנתו. הוא מביט באביו שאותו לא ראה כמה שנים, ואומר לו: "אה, זה אתה?... מדוע בשעה מוקדמת כל כך? אני מצטער, כל בני הבית ישנים, אני לא רוצה להפריע להם... ברחוב הסמוך יש מלון קטן, תוכל לשהות שם בינתיים..."

האב לא ידע את נפשו. לא לזה ציפה. בחלומות הגרועים ביותר לא העלה בדעתו שזו תהיה קבלת הפנים של בנו. הוא מנסה ניסיון אחרון: "בבקשה, תן לי להיכנס לרגע, אני רוצה לחבק אותך...אני רוצה להניח את המזוודות, הן כבדות". אך הבן בשלו: "זה לא הזמן... לך למלון, נפגש בצהריים..."

האב משרך דרכו למלון. מתיישב על המיטה בחדרו ובבת אחת פורץ בבכי מר. נפשו סוערת. הוא מחליט להתקשר לסוכן הנסיעות שלו באמריקה. זו שעת לילה מאוחרת שם, והוא מתקשר לביתו הפרטי. הוא מתנצל על הטלפון הלא-שגרתי ואומר לו: "תכננתי לשהות בארץ ישראל שבוע ימים, אולם לצערי חל שינוי בלוח הזמנים. בבקשה תסדר לי מקום על האניה הראשונה שמפליגה לאמריקה – אפילו עוד היום!" הגיעה שעת צהריים, אך האב לא הגיע לבית בנו. הבן החליט

האב פרץ בבכי והתקשר לסוכן הנסיעות - "תכננתי לשהות בארץ ישראל שבוע ימים, אולם לצערי חל שינוי. בבקשה תסדר לי מקום על האוניה הראשונה שמפליגה"

לבוא בעצמו למלון לברר מה קורה. נגש אל פקיד הקבלה ושאל אותו על האורח מאמריקה. הפקיד השיב לו: "אכן התארח כאן יהודי מבוגר מאמריקה. מעניין ששם משפחתו – כמו שם משפחתך. הוא שהה במלון שעה-שעתיים ועזב. בקושי גרר את שתי המזוודות שלו... שאלתי אותו למה הוא עזב מהר כל-כך, ולאן פניו מועדות? והוא סיפר לי שהוא חוזר היום לאמריקה..."

"פתחי לי" – אפילו פתח קטן...
אומר ר' שלום: "קול דודי דופק! הקב"ה דופק על מפתחי הלב, פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל... רסיסי לילה".
הקב"ה מגיע לעם ישראל באלול – "קול דודי דופק", ומבקש: "פתחי לי!". הוא בא עם מזוודה מלאה מתנות. ועוד אילו מתנות! אריכות ימים, בריאות, פרנסה, נחת מהילדים, שידוכים טובים. הכל! הוא מלא אהבה אלינו – "אני לדודי ודודי לי". הוא פונה אלינו בכינוי חיבה – "אחותי רעיתי יונתי תמתי". איזו אהבה, איזו התרפקות! הוא מבקש מאתנו: 'אנא, בבקשה פתחו את השער, תנו לי להיכנס' – "שראשי נמלא טל... רסיסי לילה".

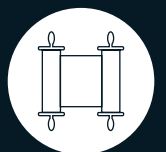
ומה אנחנו משיבים? – "פשטתי את כותנתי איככה אלבשנה, רחצתי את רגלי איככה אטנפם"... אוי, ממש כמו אותו בן! מה הפשט? איך אפשר להסביר את ההתנהגות של הבן הזה – שהוא בעצם אנחנו? ההסבר הוא פשוט: אנחנו לא מוכנים להתאמץ, לא מוכנים להשקיע. קשה לאדם לשנות את עצמו, האדם עצל, לא כעת – אחר כך... כעת אני ישן, אני עייף, אין לי כח. נכון, תפילת שחרית היא בשעה שבע, אבל קשה לי לדייק. אני אף פעם לא 'יקה'... בקושי הספקתי לישון כמה שעות, וכבר אני צריך לקום. קשה לי מה יקרה אם אאחר קצת? לא יקרה שום דבר...

אלול עובר, מגיע ראש השנה, יום כיפור. ואחרי זה ח"ו באים ייסורים, צרות רח"ל! ואז פתאום נזכרים בבורא עולם. אלא שכבר מאוחר מידי – "דודי חמק עבר". אני רוצה את הקב"ה, אני צריך אותו, צריך ישועות ורפואות, צריך רחמים, אבל אז – "ביקשתי ולא מצאתיו... ולא ענני". הוא היה – ואיננו. החמצנו את ההזדמנות. חודש שלם הקב"ה היה כאן עם מזוודה של מתנות. הוא התגעגע אלינו ורצה בקרבה שלנו. הוא בא אלינו כדי לתת. הוא כ"כ רצה להעניק לנו, לתת עוד ועוד. רק תפתחו לי את הדלת. בעצם לא צריך לפתוח את כל הדלת, מספיק לי פתח קטן, חרך. אני כבר אמצא דרך להיכנס.

נסיים במדרש רבה (ה', ו'): "כך אמר הקב"ה, מכל האומות שבראתי איני אוהב אלא לישראל שנאמר 'כי נער ישראל ואוהבהו', מכל מה שבראתי איני אוהב אלא את הדין שנאמר 'כי אני ד' אוהב משפט' אמר הקב"ה נותן אני מה שאהבתי, לעם שאני אוהב, הוי שופטים ושוטרים".

- האם ראוי לשקר כדי להוציא את האמת לאור?
- האם שייך לכבד הורים במחשבה?
- מדוע די בזכות 'שמע ישראל' כדי לנצח במלחמה?
- כיצד היינו סבורים לומר שיש לשמוע בקול ההורים לעבור על דברי תורה?

השאלות בפרשת השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

האם מותר לאדם לומר בדרך הלצה: "קבלתי בנבואה", "גילו לי בחלום", "שמעתי מאחורי הפרגוד"?

ובס' תורת נביאים (למהרי"ץ חיות פ"א עמ' יז), מבאר דמה שמצינו לשונות בהשגות הראב"ד (פ"ח מלולב ה"ה ופ"ז ממטמאי משכב ומושב ה"ז ועוד) שאומר "הופיע רוח הקודש בבית מדרשינו", או "וכבר נגלה לי מסוד ה' ליראיו", אין כוונת הראב"ד רק דרך הפלגה כי ערב לו פירושו והיה ה' בעזרו לכונן אל האמת, והעיר שלפי היראים משמע שגם זה אסור. (ועי' אור שמח פ"ה מהל' ע"ז ה"ח שמעיר מאליעזר ומדוד) ובשו"ת חיים ביד (להגר"ח פלאגי זצ"ל סימן לא) דן האם אדם יכול לומר בדרך בדיחותא "כך נאמר לי בנבואה", או אם רוצה שיאמינו לדבריו אומר "כך נאמר לי בחלום", והביא את היראים הנ"ל, אולם כ' דנראה דאם רוצה להאמן את דבריו בדבר מצוה שיקבלו דבריו נראה דיכול לשנות ולומר "שכך נאמר לו בחלום" ויש להביא ראיה על זה ממה שהובא בספרי צדקה חיים דרוש כ"ח ודרוש

”אִךְ הַנְּבִיא אֲשֶׁר יֵיזַד לְדַבֵּר דְּבַר בְּשֵׁמִי אֶת אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי לְדַבֵּר” (דברים יח, כ) בסנהדרין (פ"ט). ילפי' מהכא שהמתנבא מה שלא שמע, והמתנבא מה שלא נאמר לו, והמתנבא בשם עבודת כוכבים, מיתתו בחנק.

וכ' היראים (סי' רמ"א) והובא בהגהות מיימוני פ"ה מהל' ע"ז ה"ח ובמהרש"ל על הסמ"ג לא תעשה ל"ה) "הלכך יזהר אדם אפי' דרך בדחנות ושחוק הקב"ה אומר לי כך ולפי שראיתי בני אדם אומרים כך ואינם מרגישים בעון הדבר כתבתיו".

ועי' בס' תולדות אדם (תולדות הגר' זלמן מוולאזין זצ"ל פרק ו' עמ' כ"ב) על חכם א' מארצות המזרח שבא לוינא להשתוקק להיות בחברת

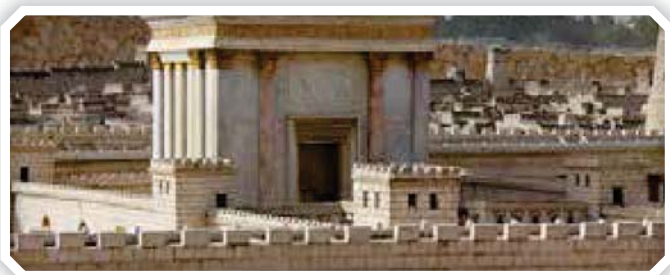
ל"ד ודוק כי קצרת.

ויש לעיין האם מותר לומר את הלשון "שמעתי מאחורי הפרגוד", ד"פרגוד" פי' רש"י (ברכות יח:) שהוא מחיצה המבדלת בין מקום השכינה, ובשלמא כל מי שכ' עליו בחז"ל שאמר "שמעתי מאחורי הפרגוד" (ברכות שם, יומא עז. חגיגה טו. טז. סנהדרין פ"ט:) באמת שמעו שם, אולם לומר זו בלשון מליצה מי שרי

ר' זלמן זצ"ל ולנסות עד היכן מגיע בקיאותו בספרי הרמב"ם, וכשפגשו אמר לו החכם "הנה דעתי ורצוני היה זה מכבר לנסוע לוינא ולחדות בשובע שמחות את פניך אולם ה' אמר אלי לא תעבור (וכוונתו היתה לרמז שמן השמים עכבו אותו מפני הקור והצנה שנתהוו בעת ההיא), והשיב לו מיד ר' זלמן מדברי ההגהות מיימוני הנ"ל בשם היראים שאסור לומר כן, ועי"ש אריכות בזה.

מה מקור המנהג להכות באגרוף על הלב בשעת וידוי?

יד העדים תהיה בו כראשונה להמיתו (דברים יז, ז') בספר איגרת הטיול (לרבי חיים בן בצלאל אחיו של המהר"ל חלק הרמז אות יד) הביא את הפסוק באיוב (לז, ז) 'ביד כל אדם יחתום', שרואים שהידים הם עדים על כל מעשה האדם. וכיון דכתיב (דברים יז, ז) יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו, לכך נהגו העולם שלוקין על לבם בידים בשעה שאומרים הוידוי

"בית המקדש השלישי" האם יבנה על הר הבית או על הר אחר?

”וְקָמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ” (דברים יז, ח') בקידושין (ס"ט). ילפי' מ"וקמת ועלית" מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל.

במלבי"ם (יחזקאל מג, ז) כתב (בביאור הפסוק שם מח,ח) שירושלים שלעתיד לבוא תהיה רחוקה מן המקדש מ"ה מיל, וסביבות הקדש יהיה אחוזת הכהנים והלוים, אבל המלך והעם אשר בירושלים ישכנו מ"ה מיל רחוק מן המקדש.

וברש"ש בבא בתרא (קכב. ד"ה ואגב) מבאר ג"כ את הפסוק כן שירושלים תהיה רחוקה מבית המקדש שיהיה על הר אחר, וכתב לבאר לפי"ז מש"כ בישעיה (בב, וכן במיכה ד,א) "והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים". דרצונו לומר שיהיה אז על הר אחר אשר הוא ראש ההרים בגובה.

מתחילים עם ספרי

ארגון 'אחינו ו'דרשו' מזמינים אותך להיות שותף מגוון רחב של כלי כסף, וכל ספרי 'דרשו' עד לשווי של ובנוסף קבל כרטיסי הגרלה להגרלה

להלן מגוון אפשרויות

מתנה בשווי 533 ש"ח
חסל מס **15**

בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 414 ש"ח

מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
ספר 'הפץ חיים'
כף הגשה לעוגה מְקַסָּף
2 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 533 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח
חסל מס **3**

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 360 ש"ח

מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר
ספר 'הפץ חיים'
'דרש דוד מועדים' 2 כרכים
סכין לחלות מְקַסָּף
2 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח
חסל מס **14**

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 360 ש"ח

מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר
סט 'הפץ חיים ושמירת הלשון'
סכין לחלות מְקַסָּף
2 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח
חסל מס **1**

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים
סה"כ 240 ש"ח

מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר
בהוצאת 'דרשו'
כרטיס להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

את 'אלול' 'דרשו'

בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך:
1.340 ש"ח. על כל תרומה חודשית מ-20 ש"ח ומעלה.
גדולה בשווי 50.000 ש"ח.

התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1,052 ש"ח
מסלול מס' **16**

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון'
גביע יוקרתי מְקֻסָּף
כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
סכין לחלות מְקֻסָּף
7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 1,052 ש"ח
מסלול מס' **7**

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
ספר 'חפץ חיים'
הספר החדש 'מועד לדוד'
גביע יוקרתי מְקֻסָּף
כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
סכין לחלות מְקֻסָּף
7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח
מסלול מס' **6**

בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 486 ש"ח

מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר
גביע יוקרתי מְקֻסָּף
4 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח
מסלול מס' **5**

בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 450 ש"ח

מקבלים:
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
גביע יוקרתי מְקֻסָּף
כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
סכין לחלות מְקֻסָּף
5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

בחודש אלול, גם כשאבא היה חבר כנסת, הוא שכר חדר במושב תפרח, לקח איתו תיק ונסע לישיבה כאחד הבחורים, למד שלושה סדרים בחברותות. ואכל עם הבחורים, ממש נהפך להיות בחור ישיבה לכל דבר.

מ"מ ראש העיר ביתר עילית, הרב יצחק רביין, מספר על ה'אלול' של אביו הבלתי נשכח, שלווחא דרבנן הרב אברהם רביין זצ"ל.

ממילא פגרת הקיץ של הכנסת היא מחודש אב ועד אחרי החגים. לא שלח"כים חרדיים אין עבודה כי יש פניות מעל הראש, אבל כל נושא העבודה השוטפת בכנסת נעצרת. במשך שנים שהוא היה שוכר חדר במושב תפרח, היה לוקח איתו תיק ונסע. יושב בישיבה כאחד הבחורים, ולומד שלושה סדרים בחברותות. גם בשבתות הוא היה נשאר בישיבה ואוכל עם הבחורים, ממש נהפך להיות בחור ישיבה לכל דבר. לפעמים היה שוהה בכפר חסידים לפעמים בתפרח או בישיבת

חברון. בשנה האחרונה לחייו, בחודש אלול תשס"ח הוא למד בישיבת מיר בחברותא של גיסי הרב סטפנסקי, תלמיד חכם חשוב בפני עצמו, והם למדו מסכת נדרים. לאחר מכן הוא הוציא חוברת של חידושי תורה מאותו אלול, ברמה מאד גבוהה.

באותה תקופה החליטו על הקדמת הבחירות, ואז הוא החליט להפסיק להתמודד

ולפרוש מהרשימה. הוא לקח את החוברת שהוא הדפיס, וכתב שם הקדמה שזה לדעתי צוואה או בכלל מורה דרך לכל מי שעוסק בצורכי ציבור לדעת מה העיקר ומה הטפל. והוא כותב שם שהיות שהוא נפרד מהחיים הציבוריים ועובר לחיים אישיים והנפרד מחברו צריך להיפרד בדבר הלכה, ולכן אני שולח לכם את החוברת הזאת. כמו שאנחנו יודעים שנשמתו של אדם מרגישה את מה שהולך לקרות לו, נשמה שמגיעה ממקומות עליונים. כעבור שבועיים נפל אבא באופן פתאומי למשכב ובתוך חודש הוא נפטר.

נמצאנו למדים שהוא ניבא ולא ידע מה ניבא. זו היתה הפרידה שלו מהחברים והפרידה מהחיים בצורה הכי מכובדת שיכולה להיות. באותה תקופה שלח אבא אותי להביא את החוברת הזאת לכל ראשי הישיבות, הייתי אצל כל ראשי הישיבות בארץ עד ועד באר שבע להביא להם את החוברת הזאת והם התפללו בעניין וכתבו הערות וחלקם אפילו התכתבו אתו בעניין.

מה עושים במסדרונות העירייה? מרגישים איזה שינוי באלול?

אני יודע על הרבה אנשי ציבור שמשנים באלול את אורחות חייהם. בכלל בביתר אתה רואה את זה או כקבוצות או כיחידים זה נכנס בהרבה מקומות. יש פה כמה ישיבות, ואתה יכול לשמוע שבחודש אלול מתרבים הספסלים, לא אברכים אלא אנשים שאחרי צהרים ובערב מתיישבים ללמוד ולא מסתפקים רק בדף היומי שזה חשוב מאד, ח"ו מלזלזל במי שמצליח לעמוד וללמוד כל יום שיעור דף היומי או חברותא, מה שלא יהיה. קביעות דבר חשוב. אבל ביום שישי כשאין עבודה, אתה יכול לראות מהבוקר עד שעות הצהרים המאוחרות יושבים ולומדים, יש כאלו שמגיעים ללמוד עם הילדים שלהם וזה דבר מפעים לראות את הדבר הזה.

כבר ארבע עשרה הרב יצחק רביין מכהן כחבר מועצת העיר בית עילית, ובארבע השנים האחרונות התקדם לתפקיד סגן וממלא מקום ראש העיר. לצד חברותו במועצה הוא עוסק במגוון תפקידים ציבוריים, פועל יומם ולילה למען הכלל בתחומים שונים, ומקדיש כל רגע לעזרה וסיוע ליהודים הזקוקים לכך.

"אני חושב שהדבר המרכזי שצריך ללוות אותנו זה ההפנמה שקודם כל אנחנו בני תורה", אומר הרב רביין בראיון מיוחד ל'דרשו'. "כל

השאר זה תוספת. כל השאר צריך להתחבר איכשהו לסדר יום הנוסף שלך, דבר ראשון אתה בן תורה. כשאתה בן תורה זה מחייב אותך בכל מיני דברים כמו למשל 'אלול'. כשבו אדם נפטר יושבים בני המשפחה ומנסים לתמצת בכמה מילים את האישיות שלו כדי לכתוב נוסח מתאים למצבה. הרי לא כותבים מגילה על הקבר, כותבים כמה משפטים בודדים. כשאבי ע"ה נפטר ישבנו

לנסח את המצבה, והמשפט הראשון שכתבנו היה זה: "פ.ג. הרב אברהם רביין, תלמיד ישיבת 'כנסת ישראל' חברון".

תבוא למצבות של להבדיל אחינו הטועים, לא תמצא לעולם נוסח כזה: פה נטמן בוגר אוניברסיטת תל אביב. זה לא קיים. המהות של אבי ע"ה הייתה, תלמיד ישיבת חברון - 'כנסת ישראל' כל ימיו. עד יומו האחרון. גם על הקבר של אבא שלו ז"ל, שהיה דיין חשוב ורב שכונת מונטיפיורי בתל אביב נכתב נוסח דומה: תלמיד ישיבת חברון - 'כנסת ישראל'.

כל מי שהכיר את אבא שלי, ראה את הדבר הזה. קודם הוא תלמיד ישיבה ורק אחרי זה הוא חבר כנסת ועוסק בצרכי ציבור. איפה זה בא בעיקר לידי ביטוי? באלול!

אלול היה שבירת שגרה. בישיבות יש את האווירה של 'חיל ורעדה יאחזון', זה גם התחלה של שנה חדשה וגם ה'אלול'. אלול בישיבה זה חשמל באוויר, וככל שמתקרבים לימים הנוראים קל וחומר. עשרת ימי תשובה יש אוירה חזקה מאד של אלול, של רצינות ושינוי דרך. הלימוד יותר רציני, הכל משתנה.

איך בן אדם שיוצא מהישיבה ולא ממשך ככולל, יוצא לעסוק בצורכי ציבור או שהולך לעבוד, איך הוא גורם לשמור את הדבר הייחודי הזה לקחת את האלול אליו הביתה, שכל הבית ייהפך לאלול שכל הבית יהיה באווירה של החיל ורעדה יאחזון שקיים בישיבות?

אם אבי המשפחה שובר את השגרה וכשמגיע אלול סדר היום של הבית משתנה, מפסיקים הכל ועושים סדר יום חדש, כל הבית סופג את האווירה הזאת. זה מה שאבא היה עושה.

במשך שנים מאז שאני זוכר את עצמי, חודש אלול היה כולו מוקדש לה' גם בזמן שהוא היה חבר כנסת. זה היה יוצא לו טוב, כי

אם הלבנה מכוסה בעננים וכן אם יש מסך בינו ללבנה, אם הוא עבה עד שאין ניכר אורה אין לברך, אך אם הוא דק וקלוש יכול לברך

האם ברכת הלבנה היא על חידוש מעשה בראשית או על הנאת האור, והאם עורר שאינו רואה מברך על הלבנה, ומה הדין כשהלבנה מכוסה בעננים?

סנהדרין דף מא:

בסוגייתנו אנו לומדים מצוות קידוש לבנה, דנו הפוסקים האם הברכה היא על חידוש מעשה בראשית או על הנאת האור, והאם עורר שאינו רואה מברך על הלבנה, ומה הדין כשהלבנה מכוסה בעננים, בעזהשי"ת נשתדל לבאר דעות הפוסקים בתמצית, והכרעת המשנ"ב להלכה.

ברכת הטוב והמטיב על הירח

בסוגייתנו הגמרא שואלת למה לא מברכים על הלבנה ברכת הטוב והמטיב, ודעת רש"י שהכוונה רק כשעבר זמן ברכת הלבנה שיברך על האור הטוב והמטיב, אבל כשמברך על הלבנה א"צ לברך הטוב והמטיב, וב"י המהרש"א שברכת מחדש חדשים היא גם על טובת האור, וכן נראה מדברי רבינו יונה סוף פרק תפילת השחר שפירש מה שכתוב במסכת סופרים שאין מברכים על הירח

עד שתתרשם, ר"ל משעה שמתוק האור שלה ואדם נהנה ממנו אבל ירח בן יומו מתוך קטנותו אין האור שלה מתוק שאין האדם נהנה ממנו, וכ"כ הרמ"א בסימן תכ"ו שאין לקדש את החודש אלא בלילה בעת שהלבנה זורחת ונהנין מאורה, מבואר שהברכה היא על הנאת האור. המהרש"ל כתב דיש לפרש שאלת הגמרא שגם כשברך על הלבנה יברך הטוב והמטיב שברכת הלבנה היא על בריאת

השם ומעשה הטוב והמטיב יברך כשנשלם אורה על הנאת האדם. **הברכה על הנאת אורה**

כתב הרדב"ז (ח"א סי' שמ"א) שאם הלבנה מכוסה בעננים וכן אם יש מסך בינו ללבנה, אם הוא עבה עד שאין ניכר אורה אין לברך, אך אם הוא דק וקלוש יכול לברך, ומדמה את זה לברכת מאורי האש שמבואר בגמ' שצריך שיוכל להבחין באורו בין סלע לפונדיון, וכתב עוד א"ת למה לא יברך כשאינו נהנה הרי זה על מנהגו של עולם, זה אינו שהרי אמר רב יהודה הרואה לבנה בחידושה אמר ברוך וכו' (נראה שהיה כזו גירסא בגמ') עכ"ד, מבואר שברכת הלבנה היא רק כשנהנה מאורה, והובא להלכה במגן אברהם ובמשנה ברורה.

קידוש לבנה לעיור

כתב המהרש"א (בשו"ת סי' ע"ז) שעיוור יכול לברך ברכת הלבנה אף שאינו רואה אותה, שאינו דומה לברכת מאורי האש כי הברכה על בריאת עולמו וחידושו ואף שאמרו בה עד שיאותו לאורו א"צ שהוא יראה אלא שהעולם יראו, האש צריך שיראה ויהנה, והובא

ג"כ במגן אברהם ובמשנ"ב.

בפשטות המהרש"ל חולק על הרדב"ז, שלהרדב"ז קידוש לבנה על הנאת האור ודומה לברכת מאורי האש, ולמהרש"ל אינו דומה, אך מדברי הפוסקים שהביאו גם את הרדב"ז וגם דברי המהרש"ל מורה שאין סתירה בפסקיהם.

וכתב הבאור הלכה תחילת סימן תכ"ו שהמהרש"ל מודה לדין הרדב"ז שכשהלבנה מכוסה אין לברך, שאף שא"צ שהוא יראה אבל צריך שאחרים יראו וכשהלבנה מכוסה א"א לראותה, ומצינו במגילה כד: שהעיוור נהנה במאורות שע"י זה אחרים רואים אותו ומצילין אותו מבורות וקוצים, אך הרדב"ז אינו מודה לדברי המהרש"ל שבדבריו מבואר שצריך לראותה ולהנות מאורה עכ"ד המשנ"ב.

בספר שו"ת יהושע (סי' י"ד) רצה לחדש שגם כשהלבנה מכוסה בעננים ואין רואים אותה אבל רואים את אורה בחצי החודש יכולים

כיון שנהנים ממנה וע"פ המהרש"ל שא"צ דוקא לראות ואפילו סומא יכול לברך, וכתב אליו הגאון הנתיבות זצ"ל שא"א לברך כיון שמבואר בשו"ע שאין לברך אלא כשהלבנה זורחת, ותמה על דברי המהרש"ל, שאין הברכה על ההנאה רק על הראיה כמו שמברכים על ברקים ורעמים ע"ש.

נה לפי המשנ"ב גם המהרש"ל סובר שצריך שלפחות אחרים יוכלו לראותה.

העולה מן הדברים להלכה:

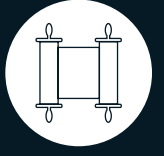
א. בזמן קידוש לבנה צריך לראות את הירח כמבואר בשו"ע סי' תכ"ו שתולה עיניו, ובמשנ"ב (ס"ק י"ג) הביאו דעות הפוסקים אם רואה פעם אחת או עד סוף הברכה או עד סוף הסדר.

ב. אם ברך עם הציבור ולא הביט בלבנה, יש לחוש שלא יצא ידי חובתו, אך יש לחוש לדעת המהרש"ל שסומא מברך א"כ אינו יכול לחזור ולברך, כיון שלמהרש"ל יצא ידי חובה, וראוי שישמע את הברכה מאחר, וכעצת הבאור הלכה בסומא, וכ"כ הגרמ"מ קארפ שליט"א בספרו הלכות חג בחג ראש חודש פרק י"ג ס"ז (ועי' שבט הלוי ח"ה סי' קכ"ה וצ"ע)

ג. אם עננים מכסים את הירח אינו יכול לברך, ואם כשהתחיל לברך ראה את הירח ובאמצע הברכה נתכסית הלבנה ימשיך לברך, אבל אם משער שעד שיגמור לברך תתכסה לא יתחיל, משנ"ב סק"ג.

ד. סומא אינו מברך רק ישמע הברכה מאחר, מסקנת הבה"ל. ויה"ר שנזכה במהרה למילוי פגימת הלבנה, ולשלמות מלכות השי"ת בעולם ע"י החזרת מלכות בית דוד משיחנו במהרה בימינו אמן.

באיזו שעה מוציאים את הנשמה מהגיהנום בערב שבת? אילו מלאכות מותר לעשות בערב שבת אחר הצהריים? והאם מותר להשכיר רכב לגוי סמוך לכניסת השבת?

הכנת צורכי השבת

- מצוה - ויתכן שאף חובה - על כל אדם להכין בעצמו את צורכי השבת, כלומר, לפחות את אחד מצורכי השבת; ואף אם יש לו בני בית ומשרתים רבים.
- השומר שבת בעולם הזה, אינו נענש בגיהנום ביום השבת; וזמן שבת נחשב לכל אחד מהזמן שבו התחיל בעולם הזה להתעסק בערב שבת בהכנת צורכי השבת.

עשיית מלאכה בערב שבת

- אין לעשות מלאכה בערב שבת מזמן מנחה ואילך, בין בחינם ובין בשכר, כי אם לצורך שבת. ואם מקבל שכר עבור מלאכתו זו, יפסיד בדבר אחר כנגדו.
- כאמור, מלאכה לצורך שבת מותרת בערב שבת במשך כל היום. ולכן, לדוגמה, מותר לתפור בגדים או לתקנם לצורך השבת.
- מי שאין באפשרותו לרכוש את צורכי השבת ועונג שבת, עבורו ועבור משפחתו, רשאי לעבוד בערב שבת אף לאחר זמן מנחה, בכל מלאכה שהיא - על מנת לרכוש בשכרה את צורכי השבת.
- מותר להסתפר בערב שבת אף לאחר זמן מנחה, ואף אצל ספר ישראל, כיון שזו מלאכה הנעשית לכבוד השבת. ומכיון שניכר שהיא נעשית לכבוד שבת, מותר אף ליטול עליה שכר.
- מותר להתחיל בערב שבת בעשיית מלאכה אשר תסתיים מאליה בשבת. ונחלקו הפוסקים אם מותר לעשות בערב שבת פעולה אשר תגרום להתחלת המלאכה בשבת.

מסירת עבודה לבעל מלאכה גוי שעשוי לעבוד בשבת

- מותר למסור עבודה לבעל מלאכה גוי, בקבלנות, עבור סכום קצוב מראש, אף בערב שבת בסמוך לשקיעת החמה, אך אסור לישראל לומר לגוי לעבוד דווקא בשבת.
- 'סכום קצוב מראש' הנ"ל, היינו אף אם סיכם עמו שיתן לו את השכר המגיע לו ללא פירוט הסכום, או שבהמשך ידונו על גובה התשלום. ובאופנים מסוימים די אף בכך שיאמר לגוי שיתן לו שכר.
- אסור למכור, להשכיר, להשאיל, או להלוות, חפץ כלשהו לגוי, בערב שבת, בסמוך לשקיעת החמה, אלא כאשר עדיין יש פנאי לגוי להוציא את החפץ מרשותו של ישראל לפני תחילת השקיעה.
- המוסר עבודה לבעל מלאכה גוי בקבלנות, ולא סיכם עם הגוי מאומה בנוגע לתשלום - מותר למסור לו העבודה רק כאשר ניתן לסיימה לפני שבת. ולדעת הרמ"א, עד ליום חמישי מותר למסור כל עבודה שהיא, אף ללא סיכום על תשלום.
- המוסר עבודה לבעל מלאכה גוי, ובשבת עושה הגוי את המלאכה בפני ישראל - אם מדובר בעבודה שנמסרה בקבלנות בשכר קצוב מראש, אינו צריך למחות בידו. ויש אומרים שבכל עבודה שנמסרה בקבלנות ובשכר, אף שכר שאינו קצוב מראש - אינו צריך למחות בידו.
- מצוה המוטלת על אדם מסוים, או על כל אדם ואדם - "מצוה בו יותר מבשלוחו", כלומר, ראוי שיקיימה בעצמו ולא ישלח שליח לקיימה.
- יש אומרים שבגילוח 'פאת הראש' - דהיינו השיער שבצדי הפנים - עוברים באיסור דאורייתא אף במספרים כעין תער, דהיינו שהגילוח נעשה בסמוך לעור.